

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag inom utgiftsområde 10, som totalt uppgår till ca 103 miljarder kronor för 2018. Därmed avstyrker utskottet oppositionspartiernas alternativa budgetförslag. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om ändringar i socialförsäkringsbalken och bemyndigande om ekonomiska åtaganden. Utskottet har även granskat regeringens resultatredovisning för utgiftsområdet.

Samtliga motionsförslag avstyrks.

I betänkandet finns 19 reservationer (M, SD, C, V, L, KD). Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har inte deltagit i anslagsbeslutet. Dessa partier redovisar i stället sina ställningstaganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:1 inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning.

Ett drygt hundratal yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2017/18.

Ett motionsyrkande från allmänna motionstiden 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	9
Ärendet och dess beredning	9
Budgetprocessen i riksdagen	9
Utskottets överväganden	11
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 10	11
Anslag inom utgiftsområde 10	14
Socialförsäkringen	24
Trygghetssystem för studerande och företagare	34
Sjukskrivningsprocessen	39
Aktivitets- och sjukersättning	47
Arbetskadeersättning	50
Reservationer	52
1. Socialförsäkringen, punkt 2 (M)	52
2. Socialförsäkringen, punkt 2 (SD)	53
3. Socialförsäkringen, punkt 2 (C)	55
4. Socialförsäkringen, punkt 2 (V)	56
5. Socialförsäkringen, punkt 2 (KD)	57
6. Trygghetssystemen för studerande, punkt 3 (C)	59
7. Trygghetssystemen för studerande, punkt 3 (V)	60
8. Trygghetssystemen för företagare, punkt 4 (C)	60
9. Trygghetssystemen för företagare, punkt 4 (V)	61
10. Trygghetssystemen för företagare, punkt 4 (L)	62
11. Trygghetssystemen för företagare, punkt 4 (KD)	63
12. Stärkt rehabiliteringskedja, punkt 5 (M, C, L, KD)	63
13. Sjukskrivningsprocessen, punkt 6 (C)	64
14. Sjukskrivningsprocessen, punkt 6 (V)	65
15. Sjukskrivningsprocessen, punkt 6 (KD)	66
16. Aktivitets- och sjukersättning, punkt 7 (C)	67
17. Aktivitets- och sjukersättning, punkt 7 (V)	67
18. Aktivitets- och sjukersättning, punkt 7 (KD)	68
19. Arbetskadeersättning, punkt 8 (C)	69
Särskilda yttranden	70
1. Anslag inom utgiftsområde 10, punkt 1 (M)	70
2. Anslag inom utgiftsområde 10, punkt 1 (SD)	71
3. Anslag inom utgiftsområde 10, punkt 1 (C)	71
4. Anslag inom utgiftsområde 10, punkt 1 (L)	72
5. Anslag inom utgiftsområde 10, punkt 1 (KD)	73
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	75
Propositionen	75
Motion från allmänna motionstiden 2016/17	75
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	75
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens anslagsförslag	90
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	91

<i>Bilaga 4</i>	
Regeringens lagförslag	92

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Anslag inom utgiftsområde 10

a) Anslagen för 2018

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 10 enligt utskottets förslag i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:1 utgiftsområde 10 punkt 5 och avslår motionerna

2017/18:1592 av Jennie Åfeldt m.fl. (SD) yrkande 2,
2017/18:3032 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 1 och 3–5,
2017/18:3034 av Johan Forssell m.fl. (M, C, L, KD),
2017/18:3611 av Jennie Åfeldt m.fl. (SD),
2017/18:3687 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 1, 2 och 4,
2017/18:3753 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 1–3, 5 och 6,
2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 3,
2017/18:3806 av Emma Carlsson Löfdahl m.fl. (L) och
2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 8, 11, 15 och 18.

b) Lagförslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
2. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
3. lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:1 utgiftsområde 10 punkterna 1–3 och avslår motionerna

2017/18:3687 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 3 och
2017/18:3753 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 8 och 9.

c) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att

1. för 2018 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 170 000 000 kronor för att tillgodose Försäkringskassans behov av likviditet vid utbetalning av ersättning för vård i andra länder.

2. under 2018 för anslag 1:6 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 033 000 000 kronor inom tidsperioden 2019–2020.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:1 utgiftsområde 10 punkterna 4 och 6.

2. Socialförsäkringen

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:3346 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 16,

2017/18:964 av Kerstin Lundgren (C),
2017/18:1038 av Annika Eclund (KD),
2017/18:1192 av Jesper Skalberg Karlsson och Jessica Roswall (båda M),
2017/18:1353 av Mikael Oscarsson (KD),
2017/18:1415 av Johan Andersson m.fl. (S),
2017/18:1592 av Jennie Åfeldt m.fl. (SD) yrkande 1,
2017/18:1622 av Jennie Åfeldt och Markus Wiechel (båda SD),
2017/18:1652 av Anders Hansson (M),
2017/18:1691 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 1 och 2,
2017/18:1722 av Margareta Cederfelt och Lars-Arne Staxäng (båda M),
2017/18:1770 av Finn Bengtsson (M),
2017/18:2023 av Anette Åkesson (M),
2017/18:2289 av Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkandena 1–3,
2017/18:2333 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 5,
2017/18:2589 av Lotta Olsson (M),
2017/18:2828 av Finn Bengtsson (M),
2017/18:2913 av Johan Hultberg (M),
2017/18:2963 av Jesper Skalberg Karlsson (M),
2017/18:3018 av Annika Lillemets m.fl. (MP),
2017/18:3031 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,
2017/18:3032 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 6,
2017/18:3182 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 2,
2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 63,
2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 22,
2017/18:3625 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 22,
2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 4,
2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 68 och 71,
2017/18:3750 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 65,
2017/18:3753 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 7,
2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 6,
2017/18:3784 av Mikael Jansson och David Lång (båda SD) yrkande 2,
2017/18:3789 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkandena 25 och 27,
2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 1, 2, 6, 10 och 13 samt
2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 12.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (V)

Reservation 5 (KD)

3. Trygghetssystemen för studerande

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:378 av Nina Lundström (L) yrkande 3,
 2017/18:1120 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S),
 2017/18:2333 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 6,
 2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 50 och
 2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 8 och 12.

Reservation 6 (C)

Reservation 7 (V)

4. Trygghetssystemen för företagare

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:5 av Caroline Szyber (KD),
 2017/18:812 av Johanna Haraldsson (S),
 2017/18:860 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S),
 2017/18:912 av Josef Fransson m.fl. (SD),
 2017/18:1465 av Maria Strömkvist m.fl. (S),
 2017/18:1815 av Hanna Westerén m.fl. (S),
 2017/18:2839 av Rickard Nordin (C) yrkande 1,
 2017/18:3456 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 8,
 2017/18:3613 av Said Abdu m.fl. (L) yrkande 2,
 2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 6,
 2017/18:3747 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 14,
 2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 16 och 17 samt
 2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkande 12.

Reservation 8 (C)

Reservation 9 (V)

Reservation 10 (L)

Reservation 11 (KD)

5. Stärkt rehabiliteringskedja

Riksdagen avslår motion

2017/18:3029 av Johan Forssell m.fl. (M, C, L, KD).

Reservation 12 (M, C, L, KD)

6. Sjukskrivningsprocessen

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:689 av Sultan Kayhan (S),
 2017/18:1004 av Lars Beckman (M),
 2017/18:1027 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 1,
 2017/18:1036 av Annika Eclund (KD),
 2017/18:1411 av Patrik Engström m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,
 2017/18:1904 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S),
 2017/18:2207 av Sultan Kayhan (S) yrkandena 1 och 2,
 2017/18:2216 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlqvist (båda S),
 2017/18:2217 av Sultan Kayhan (S) yrkandena 1 och 2,
 2017/18:2218 av Annelie Karlsson och Marianne Pettersson (båda S),

2017/18:2333 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 1–4,
2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 65–67 och 70,
2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 1, 2 och 4 samt
2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 7 och 9.

Reservation 13 (C)

Reservation 14 (V)

Reservation 15 (KD)

7. Aktivitets- och sjukersättning

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:232 av Solveig Zander (C),
2017/18:1099 av Johanna Haraldsson (S),
2017/18:1117 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S),
2017/18:1272 av Finn Bengtsson (M),
2017/18:1373 av Emanuel Öz (S),
2017/18:1543 av Margareta Larsson (-),
2017/18:1938 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 1–3,
2017/18:2736 av Jenny Petersson (M),
2017/18:3209 av Erik Ottoson (M),
2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 9 och
2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkande 14.

Reservation 16 (C)

Reservation 17 (V)

Reservation 18 (KD)

8. Arbetskadeersättning

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1015 av Lotta Finstorp (M) yrkandena 1 och 2,
2017/18:1115 av Eva-Lena Jansson (S),
2017/18:2138 av Emanuel Öz (S) yrkande 6 och
2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 10 och 11.

Reservation 19 (C)

Stockholm den 5 december 2017

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Johan Forssell (M)*, Mikael Cederbratt (M)*, Phia Andersson (S), Jennie Åfeldt (SD)*, Lars-Arne Staxäng (M)*, Solveig Zander (C)*, Rickard Persson (MP), Emma Carlsson Löfdahl (L)*, Rossana Dinamarca (V), Aron Modig (KD)*, Teresa Carvalho (S), Mathias Tegnér (S), Marie Olsson (S), Heidi Karlsson (SD)*, Yasmine Larsson (S) och Helena Bonnier (M)*.

* Avstår från ställningstagande under punkt 1, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2017/18:1 i de delar som gäller utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning och ett stort antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2017/18 samt ett motionsyrkande från allmänna motionstiden 2016/17. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1 och lagförslagen i bilaga 4.

I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2018 och de avvikelser från dessa som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna föreslår i sina anslagsmotioner. I bilaga 3 finns utskottets förslag till anslagsfördelning.

Under beredningen av ärendet har Försäkringskassans generaldirektör Ann-Marie Begler informerat utskottet om myndighetens arbete.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i första steget i budgetprocessen fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Riksdagen har, med bifall till regeringens förslag, bestämt utgiftsramen för 2018 för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning till 102 615 229 000 kronor (prop. 2017/18:1, bet. 2017/18:FiU1, rskr. 2017/18:54). I detta ärende (steg två) ska socialförsäkringsutskottet föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag inom utgiftsområdet ska göras genom ett beslut (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens beredning av ärenden ingår uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Utskottet har mot den bakgrunden granskat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 10 i budgetpropositionen. Granskningen har syftat till att vara ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlas de förslag i budgetpropositionen och i motioner som gäller anslag, lagförslag och bemyndiganden inom utgiftsområde 10. Slutligen behandlas ett stort antal motionsyrkanden som väckts under allmänna motionstiden 2017/18 samt ett motionsyrkande som väckts under allmänna motionstiden 2016/17. Förslagen i dessa motioner, som inte avser anslagen, gäller en rad olika frågor med anknytning till sjukförsäkringen och de sociala trygghetssystemen.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 10

Propositionen

Riksdagen har beslutat om målet för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning: Frånvaron från arbete på grund av sjukdom ska ligga på en långsiktigt stabil och låg nivå.

Regeringen har preciserat målet på följande sätt:

- Sjukfrånvaron ska inte variera mer än inom ramen för normala säsongsvariationer.
- Osakliga regionala skillnader i sjukfrånvaron ska inte förekomma.
- Nivån på sjukfrånvaron ska vara i linje med motsvarande system och förmåner inom EU och OECD.

De centrala indikatorer som används för att mäta resultatet mot målet inom utgiftsområdet är följande:

- ohälsotalet: antal heldagar per år som personer i åldern 16–64 år i genomsnitt har sjukpenning, rehabiliteringspenning eller aktivitets- och sjukersättning,
- sjukpenningtalet: antal heldagar per år som personer i åldern 16–64 år i genomsnitt har sjuk- eller rehabiliteringspenning,
- antal pågående sjukfall,
- antal nybeviljade sjukersättningar och aktivitetsersättningar,
- observerat och standardiserat medelantal sjukpenningdagar per person 16–64 år i respektive län.

Av regeringens resultatredovisning framgår bl.a. att sjukfrånvaron nu visar tydliga tecken på att plana ut efter att ha ökat sedan 2010. Antalet sjukfall ökar inte i samma omfattning som tidigare och sjukfallen avslutas nu tidigare. Antalet ärenden om sjukersättning minskar kontinuerligt, delvis på grund av att nybeviljandet varit lågt. Under 2016 nybeviljades totalt 8 900 personer sjukersättning, vilket innebär en mycket låg nivå historiskt sett. Det är 2 800 färre än 2015. En tänkbar orsak till den mycket låga nivån på nybeviljande av sjukersättning kan vara att relativt många personer med sjukersättning har övergått till ålderspension.

Regeringen konstaterar att den med hjälp av ett flertal andra aktörer har lyckats vända den negativa utveckling av sjukfrånvaron som pågått sedan 2010. Det är dock bekymmersamt att gapet mellan kvinnor och män i sjukfrånvaro har ökat ytterligare under 2016. Vidare är det problematiskt att sjukfrånvaron över tid i allt högre utsträckning kännetecknas av psykisk ohälsa, eftersom dessa diagnoser erfarenhetsmässigt leder till längre sjukfall. För det totala antalet sjukskrivna har antalet långa sjukfall ökat under året,

delvis som en effekt av ovan nämnda ökning av psykiatriska diagnoser. En annan anledning till att antalet långa sjukfall har ökat är att den bortre tidsgränsen avskaffats. Personer som tidigare utförsäkrades och sedan återvände till försäkringen fortsätter numera i stället att vara sjukskrivna. Enligt regeringens mening är det en förväntad konsekvens som innebär en redovisningsmässig ökning av antalet långa sjukfall. Sjukfrånvaron är högst för kvinnor anställda i kommuner och landsting. Regeringen pekar vidare på att det finns variationer i sjukfrånvaron mellan länen, inom enskilda län och mellan vårdenheter, vilket är bekymmersamt. Skillnaderna tycks dessutom vara större för kvinnor än för män. Positivt är dock att variationen mellan länen inte har ökat utan har varit relativt stabil ända sedan 2006. Regeringen pekar även på Försäkringskassans höga personalomsättning och anser att det finns en risk för att det blir svårare att nå målet för utgiftsområdet om myndigheten inte lyckas komma till rätta med personalomsättningen.

Ohälsotalet visar på skillnader beroende på kön och ålder. Ohälsotalet är t.ex. nära tre gånger så högt bland 50–59-åringar som bland 30–39-åringar. Vidare har kvinnor ett högre ohälsotal än män i samtliga åldersgrupper 20 år eller äldre. Sammantaget är kvinnors ohälsotal 52 procent högre än mäns.

Regeringen anser att åtgärdsprogrammet som pågått sedan 2015 behöver utvecklas vidare. Särskilt viktigt är att utjämna skillnaderna i sjukfrånvaro mellan kvinnor och män, samt att de individer som drabbas av ohälsa får stöd och insatser för återgång i arbete. Detta kräver enligt regeringens mening samordnade insatser från Försäkringskassan, arbetsgivare, hälso- och sjukvården och Arbetsförmedlingen.

Regeringen framhåller att den svenska sjukfrånvaron ligger i nivå med EU-genomsnittet (enligt Arbetskraftsundersökningar, AKU). Den svenska sjukfrånvaron har dock varierat betydligt mer över tid jämfört med EU-genomsnittet. I Sverige har kvinnorna högre sjukfrånvaro än vad kvinnor har inom EU i genomsnitt, vilket enligt regeringen delvis kan bero på att arbetskraftsdeltagandet bland kvinnor i Sverige generellt sett är högre än bland kvinnor i andra EU-länder.

Sammantaget gör regeringen bedömningen i förhållande till det riksdagsbundna målet inom utgiftsområdet att utvecklingen under 2016 riktningssmässigt gått mot måluppfyllelse.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterade i samband med behandlingen av fjolårets budgetproposition att den resultatredovisning som presenterades i stora delar var utformad på ett tydligt och logiskt sätt. Enligt utskottets uppfattning gäller detta även årets resultatredovisning. Utskottet välkomnar att det i år finns ett särskilt avsnitt om regionala skillnader i sjukpenningtalet och bl.a. längre tidsserier för utvecklingen av dessa skillnader uppdelat per kön.

I vissa delar kvarstår tidigare synpunkter. Det vore värdefullt om redovisningen kan disponeras om så att det framgår tydligare hur de resultat

regeringen valt att redovisa är kopplade till respektive anslagspost. Resultatredovisningen för anslag 1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen är fortfarande inte helt enkel att överblicka. Redovisningen för detta anslag hålls inte samman utan redovisas liksom tidigare år huvudsakligen tillsammans med resultat från andra anslag. Vidare efterlyser utskottet även i år att regeringen om möjligt redovisar fler effektanalyser av de åtgärder som vidtagits under året. Detta gäller inte minst inom anslag 1:6. I likhet med tidigare års granskningar vore det värdefullt med en mer utvecklad analys av resultaten inom anslag 1:3 Handikappersättning.

Sjukfrånvaron har ökat kraftigt under flera år. Även om det under 2016 kan skönjas en viss stabilitet i sjukfrånvaron anser utskottet att utgiftsriskerna fortfarande är höga. Utmaningarna är stora, och det är angeläget att regeringen på bred front fortsätter se till att olika aktörer vidtar åtgärder för att stabilisera sjukfrånvaron.

Den 6 april 2017 höll utskottet en offentlig utfrågning om åtgärder för lägre sjukfrånvaro och om hanteringen av regionala skillnader i sjukförsäkringen. När det gäller de regionala skillnaderna pekades det på att bl.a. länen ser olika ut och har olika befolkningssammansättning samt att det gäller att hitta de skillnader som är osakliga.

Försäkringskassan pekar i rapporten Svar på regeringsuppdrag angående sjukskrivningsmönster (2017) på att olikheter för deltidssjukskrivna mellan regioner kan bero på etablerade skillnader i sjukskrivningspraxis i olika delar av landet. Vidare har Försäkringskassan och Socialstyrelsen i rapporten Sjukskrivningsmönster och praxis – skillnader i vårdens arbete (2017) redovisat några exempel på regionala jämförelser och löpande uppföljningar av sjukskrivningsmönster och vårdens arbete, men bedömt att måtten behöver vidareutvecklas i dialog med de involverade aktörerna. Utskottet ser positivt på det arbete som pågår.

Försäkringskassan är som handläggande myndighet central för måluppfyllelsen inom utgiftsområdet. Utskottet delar regeringens oro för att Försäkringskassans personalomsättning kan riskera att göra det svårare att nå målet. Utskottet understryker vikten av att Försäkringskassan fortsätter att utveckla och förstärka insatserna på det arbetsgivarpolitiska området.

Anslag inom utgiftsområde 10

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 10 i enlighet med regeringens förslag, antar regeringens förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken och lagen om sjuklön samt lämnar de bemyndiganden som regeringen begärt. Oppositionspartiernas alternativa förslag till anslagsfördelning avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (L) och 5 (KD).

Propositionen

Regeringen föreslår att anslag 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. bestäms till 38 810 429 000 kronor för 2018.

Anslaget får användas till utgifter för sjukpenning, rehabiliteringspenning, närståendepenning och arbetshjälpmedel enligt socialförsäkringsbalken och lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken. Anslaget får vidare användas till utgifter för boendetillägg och sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall enligt socialförsäkringsbalken. Anslaget får dessutom användas för utgifter som kan uppkomma med anledning av vissa bestämmelser i sjuklönesystemet, nämligen den s.k. sjuklönegarantin och det särskilda högriskskyddet enligt lagen (1991:1047) om sjuklön. Anslaget får även användas till utgifter för återbetalningspliktiga studiemedel för studerandes sjukperioder enligt studiestödslagen (1999:1395). Därtill får anslaget användas till utgifter för ersättning för skada orsakad av deltagare i arbetslivsinriktad rehabilitering, arbetshjälpmedel m.m. Anslaget får också användas till utgifter för statliga ålderspensionsavgifter enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift.

Regeringen anser att försäkringsskyddet i sjukförsäkringen behöver stärkas. Inkomstbortfallsprincipen i försäkringen har enligt regeringens mening försvagats i takt med att de reala inkomsterna har ökat samtidigt som taken under en längre period varit oförändrade. Regeringen föreslår därför att taket i sjukförsäkringen höjs från 7,5 till 8 prisbasbelopp fr.o.m. den 1 juli 2018. De förmåner som omfattas är sjukpenning, rehabiliteringspenning, närståendepenning, smittbärrpenning och ersättning från Försäkringskassan vid tvist om sjuklön.

Vidare ska en försäkrad som har haft sjukpenning under en tid och lämnar ett nytt läkarintyg om fortsatt nedsatt arbetsförmåga i normalfallet inte behöva vara oviss om sin försörjning under den tid som Försäkringskassan tar ställning till ansökan om en ny period med sjukpenning. Regeringen föreslår därför att om den försäkrade begär sjukpenning eller sjukpenning i särskilda fall i anslutning till en sjukperiod som har pågått i minst 15 dagar med sjukpenningen eller sjukpenningen i särskilda fall bör förmånen få lämnas till den försäkrade under tiden fram till att Försäkringskassan slutligt avgjort

ärendet, om det inte finns skäl som talar emot det. I dessa fall föreslås även att skyddet för den sjukpenninggrundande inkomsten ska fortsätta att gälla.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018 med vissa övergångsbestämmelser.

Regeringen anser också att insatserna för individen bör stärkas inom ramen för rehabiliteringskedjan. Regeringen föreslår att det införs en lagreglerad skyldighet för arbetsgivaren att planera insatser som underlättar för den försäkrade att återgå i arbete. Skyldigheten ska kombineras med ett utvidgat statligt stöd för att stimulera och underlätta arbetsplatsinriktade rehabiliteringsinsatser. Om det kan antas att en försäkrads arbetsförmåga kommer att vara nedsatt på grund av sjukdom under minst 60 dagar ska arbetsgivaren enligt förslaget senast den dag när den försäkrades arbetsförmåga har varit nedsatt under 30 dagar ha upprättat en plan för återgång i arbete. Även om det inte har antagits att arbetsförmågan kommer att vara nedsatt under minst 60 dagar, men det senare framkommer att nedsättningen av den försäkrades arbetsförmåga kan antas komma att fortgå under minst 60 dagar, ska arbetsgivaren vara skyldig att omgående upprätta en plan. Om det med hänsyn till den försäkrades hälsotillstånd klart framgår att den försäkrade inte kan återgå i arbete ska det inte behöva upprättas någon plan, men om hälsotillståndet senare förbättras ska arbetsgivaren omgående upprätta en sådan. Enligt regeringen ska planen i den utsträckning det är möjligt upprättas i samråd med den försäkrade, och arbetsgivaren ska vara skyldig att förlöpande se till att planen följs och att det vid behov görs ändringar i den. Kravet att den försäkrade ska lämna in ett utlåtande från arbetsgivaren till Försäkringskassan anses obehövt och föreslås tas bort.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2018 med vissa övergångsbestämmelser.

Regeringen avser att utvidga det arbetsplatsnära stödet till arbetsgivaren. Stödet ska kunna lämnas med ett tak på 10 000 kronor per arbetstagare och kalenderår. Det nuvarande beloppet 7 000 kronor bör höjas för att bidrag ska kunna ges för ytterligare insatser. Bidraget bör dock endast kunna lämnas med ett högsta belopp på maximalt 200 000 kronor per arbetsgivare och kalenderår.

När det gäller beräkningen av utgifterna för sjukpenningen styrs utvecklingen dels av antalet ersatta dagar, dels av medelersättningen. Antalet dagar påverkas av förändringar inom regelverk och regelverkets tillämpning och administration. Utöver detta har framför allt demografiska förändringar, utvecklingen på arbetsmarknaden samt sjukfrånvaron och förändringar av denna betydelse för utvecklingen. Den genomsnittliga ersättningen påverkas framför allt av ersättningsnivån samt löneutvecklingen. Allt fler sjukfall avslutas omkring rehabiliteringskedjans bedömningspunkter. Detta beror sannolikt på Försäkringskassans arbete med att förstärka och förbättra utrednings- och bedömningsarbetet. Detta innebär att varaktigheten för sjukfall kortare än ett år beräknas minska 2017, för att därefter vara konstant. För långa sjukfall som pågår mer än två år, beräknas dock varaktigheten öka något. Ökningen beror till stor del på färre övergångar till sjukersättning. Utgifterna

för sjukpenningen inklusive statlig ålderspensionsavgift beräknas till 36 993 miljoner kronor.

Utgiftsutvecklingen för rehabiliteringspenning styrs till största delen av samma faktorer som sjukpenningutgifterna. Utgiftsutvecklingen påverkas också av i vad mån Försäkringskassan bedömer behovet av rehabilitering och påbörjar samordnade rehabiliteringsinsatser. Utgifterna för rehabiliteringspenningen inklusive statlig ålderspensionsavgift beräknas till 1 222 miljoner kronor.

Försäkringskassan har särskilda medel för köp av arbetstekniska hjälpmedel, läkarutlåtanden och läkarundersökningar samt för särskilt bidrag och för ersättning för resor till och från arbetet. Försäkringskassan har främst använt medlen för köp av arbetstekniska hjälpmedel. För 2018 beräknas förbrukningen till 168 miljoner kronor.

Sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall beräknas till 112 miljoner kronor, utgifterna för boendetillägg beräknas till 124 miljoner kronor och utgifterna för närståendepenningen inklusive statlig ålderspensionsavgift beräknas till 192 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att 46 909 313 000 kronor anvisas till anslag 1:2 Aktivitets- och sjukersättning m.m.

Den ekonomiska tryggheten behöver också förstärkas för personer med aktivitets- och sjukersättning. En höjning av garantinivåerna genomfördes fr.o.m. juli 2017. Regeringen föreslår nu ytterligare förstärkningar av garantinivåerna för sjukersättning och aktivitetsersättning med lagändringar som träder i kraft den 1 juli 2018. Garantinivån för hel sjukersättning fr.o.m. den månad då den försäkrade fyller 30 år föreslås höjas med 0,08 prisbasbelopp, och för år räknat motsvarar den 2,53 prisbasbelopp. Garantinivåerna för hel sjukersättning t.o.m. månaden före den månad då den försäkrade fyller 30 år samt för hel aktivitetsersättning föreslås på motsvarande sätt höjas med 0,08 prisbasbelopp. Regeringen föreslår även höjt bostadstillägg för personer med sjukersättning och aktivitetsersättning (BTP) fr.o.m. den 1 januari 2018.

Nuvarande utgiftsutveckling påverkas i hög grad av att många inte längre kommer att beviljas sjukersättning på grund av att de fyller 65 år. Antalet nybeviljade sjukersättningar beräknas till ca 7 000 per år under prognosperioden: motsvarande för aktivitetsersättningar beräknas till knappt 8 000 per år. Det totala antalet personer med sjuk- och aktivitetsersättning förväntas minska, och för 2017 prognostiseras medelantalet personer till 322 000, för att minska till 285 000 år 2020. Utgifterna för aktivitets- och sjukersättning inklusive statlig ålderspensionsavgift beräknas till 41 643 miljoner kronor 2018.

Utgiftsutvecklingen för bostadstillägg för aktivitets- och sjukersättning styrs av det antal personer som uppbär förmånerna. Utöver detta styrs utvecklingen av prisbasbeloppet, boendekostnaderna och av medelersättningen. Utgifterna beräknas till 5 234 miljoner kronor. Kostnader för sysselsättning av vissa personer med aktivitets- och sjukersättning beräknas till 32 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att 1 384 000 000 kronor anvisas till anslag 1:3 Handikappersättning, 2 876 000 000 kronor till anslag 1:4 Arbets-skade-ersättningar m.m. och 33 068 000 kronor till anslag 1:5 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet.

Vidare föreslår regeringen att 2 901 000 000 kronor anvisas till anslag 1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen. Anslaget får användas till utgifter för statsbidrag och bidrag till berörda aktörer i sjukskrivningsprocessen. Medlen avser bidrag till hälso- och sjukvården för arbetet med sjukskrivningsprocessen och försäkringsmedicinska utredningar, bidrag till arbetsgivare för arbetsplatsnära stöd, samt bidrag till företagshälsovården för medicinsk service. Medlen avser även kostnader för rehabiliteringsinsatser i samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, finansiell samordning genom samordningsförbund samt vissa förvaltningsutgifter. Därtill avser medlen utgifter för kunskapsutveckling av sjukskrivningsprocessen och åtgärder för en effektiv sjukskrivningsprocess.

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen samarbetar för att vidta insatser som bidrar till att den som är sjukskriven återfår arbetsförmågan och kan återgå i arbete. För att förstärka stödet till arbetsgivare föreslår regeringen att 18 miljoner kronor förs över till arbetsplatsnära stöd till arbetsgivaren från medel avsatt för rehabiliteringsinsatser i samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. En sådan tillfällig omfördelning bedöms möjlig när volymerna, och framför allt inflödet av personer som aktualiseras för myndigheternas samarbete, har minskat under en tid. Myndigheternas gemensamma arbete med att tillhandahålla insatser som förkortar tiden i sjukförsäkringen är även fortsättningsvis en viktig fråga för regeringen. Utgifterna för samarbetet mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen beräknas till 691 miljoner kronor för 2018. Finansiell samordning genom samordningsförbund syftar till att ge individer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser stöd för att uppnå eller förbättra sin förmåga att utföra förvärsarbete. Finansiell samordning genom samordningsförbund är en frivillig samverkan mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, landsting och en eller flera kommuner. Vid utgången av 2016 fanns det 82 samordningsförbund som omfattar 247 av Sveriges 290 kommuner. Av resurserna till samordnings-förbunden ska Försäkringskassan bidra med statens andel motsvarande hälften av medlen. Landsting och kommuner ska bidra med varsin fjärdedel. Utgifterna för 2018 beräknas till 339 miljoner kronor. Regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting träffade i december 2016 en överenskommelse som gäller för 2017 och 2018: En kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess – Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) 2017–2018. Den överenskommelsen omfattar totalt 2 888 miljoner kronor, 1 444 miljoner kronor per år, för insatser som bidrar till en kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess. Utgifterna för 2018 beräknas till 1 444 miljoner kronor. För en rättssäker prövning av rätten till ersättning från sjukförsäkringen behöver

Försäkringskassan i vissa fall, utöver det läkarintyg som utfärdats av den försäkrades behandlande läkare, begära in kompletterande medicinska underlag från hälso- och sjukvården, s.k. försäkringsmedicinska utredningar. Utredningarna ska ge en fördjupad beskrivning av sjukdomens konsekvenser för individens funktionstillstånd och förmåga till aktivitet. De kan därigenom ligga till grund för Försäkringskassans bedömning av den försäkrades arbetsförmåga. Regeringen och SKL ingår, ofta årliga, överenskommelser om ersättning till landsting som levererar sådana medicinska utredningar till Försäkringskassan. Nuvarande överenskommelser gäller för perioden den 1 november 2016 t.om. med den 31 december 2017. Den pilotverksamhet med aktivitetsförmågeutredningar (AFU) som pågått sedan 2013 avslutades den 31 oktober 2016, och utredningsformen permanentades för att alla landsting sedan den 1 november 2016 även ska kunna välja att göra AFU. Sedan april 2014 finns ett bidrag riktat till arbetsgivare för köp av arbetsplatsnära stöd för återgång i arbete (förordningen (2014:67) om bidrag till arbetsgivare för köp av arbetsplatsnära stöd för återgång i arbete). Syftet med bidraget är att underlätta för arbetsgivare att ta sitt rehabiliteringsansvar och ta till vara den enskildes arbetsförmåga på arbetsplatsen och öka möjligheterna till att tidigt återgå i arbete. Regeringen avser att ändra i förordningen och utvidga bidraget till arbetsgivarna för köp av arbetsplatsnära stödinsatser till att även omfatta planering, genomförande och uppföljning. Enligt regeringen bör arbetsgivaren kompenseras till hälften med ett tak på 10 000 kronor per arbetstagare och kalenderår. Vidare bör stödet benämnas arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd. Utgifterna beräknas till 118 miljoner kronor. Beloppet förs över från medel avsatta för rehabiliteringsinsatser i samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Slutligen beräknas bidrag till företagshälsovården för köp av medicinsk service som ingår som ett led i bedömningen av en arbetstagares arbetsförmåga till 55 miljoner kronor.

Vidare föreslås att regeringen bemyndigas att för anslag 1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 033 000 000 miljoner kronor 2019 och 2020. Bemyndigandet avser bidrag för arbetet med sjukskrivningsprocessen inom hälso- och sjukvården, försäkringsmedicinska utredningar och forskningsmedel till Forte.

Regeringen föreslår att 901 000 000 kronor anvisas till anslag 1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader. Sedan den 1 januari 2015 finns en ersättning som kompenserar arbetsgivare som har höga sjuklönekostnader. Kompensationen riktar sig framför allt till mindre arbetsgivare. Antalet arbetsgivare som fick ersättning för sina sjuklönekostnader under 2016 uppgick till ca 44 400. Av de arbetsgivare som har erhållit ersättning tillhör 73 procent de allra minsta arbetsgivarna med lönekostnader upp till 3 miljoner kronor per år. Utgifterna för ersättning för höga sjuklönekostnader uppgick för 2016 till 890 miljoner kronor. Detta är avsevärt högre än vad reformen var beräknad till. De första två årens utfall tyder på att vissa arbetsgivares sjuklönekostnader är betydligt högre än vad som tidigare har varit känt. För att

få bättre kunskap om kvaliteten i de beslut som myndigheten har fattat och i de kostnadsuppgifter som arbetsgivare lämnar gav regeringen i juni 2017 Försäkringskassan i uppdrag att göra en kvalitetsuppföljning av förmånen. Myndigheten ska redovisa uppdraget senast den 1 december 2017.

Regeringen föreslår att 8 732 772 000 kronor anvisas till anslag 2:1 Försäkringskassan och att regeringen bemyndigas att besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 170 000 000 kronor för att tillgodose Försäkringskassans behov av likviditet vid utbetalning av ersättning för vård i andra länder.

Anslaget får användas för Försäkringskassans förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för forskning inom socialförsäkringens område. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 216 miljoner kronor för 2018. Anslaget ökas till följd av ett antal reformer på välfärdsområdet som har administrativa konsekvenser för Försäkringskassan. Det handlar t.ex. om införande av begränsning i föräldrapenningen, höjning av barnbidrag respektive underhållsstöd, och reformer inom bostadsbidrag och underhållsstöd vid växelvist boende. Förutom detta ska medlen användas till en höjning av det allmänna tandvårdsbidraget samt framtagande av statistik inom det internationella området. Regeringen föreslår även att anslaget ökas med 92 miljoner kronor för 2018 till följd av att Försäkringskassan ska ta över ansvaret för handläggning av etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare fr.o.m. den 1 januari 2018. För att ge Försäkringskassan förutsättningar att implementera reformen om att månatligen lämna uppgifter till Skatteverket om utbetalda ersättningar för arbete och skatteavdrag på individnivå, dvs. per betalningsmottagare, föreslås att anslaget ökas med 8 miljoner kronor för 2018. Vidare föreslår regeringen att Försäkringskassan tillförs 33 miljoner kronor för att tillsammans med Skatteverket och Pensionsmyndigheten utöka antalet servicekontor.

Regeringen föreslår att 67 647 000 kronor anvisas till anslag 2:2 Inspektionen för socialförsäkring. Anslaget får användas för Inspektionen för socialförsäkringens förvaltningsutgifter.

Motionerna

Moderaterna

Johan Forssell m.fl. (M) föreslår i kommittémotion 2017/18:3753 yrkandena 1, 8 och 9 att riksdagen anvisar 9 402 100 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområdet. Till anslag 1:1 anvisas 8 121 miljoner kronor mindre än regeringen. Motionärerna vill bl.a. återinföra den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen, införa en ny karensdag dag 15, sänka sjukpenningnivån för arbetslösa och införa en sjukpenningnivå på 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) från dag 90 och 70 procent av SGI från dag 365. Vidare avstyrks regeringens förslag om höjt inkomsttak i sjukförsäkringen. Till anslag 1:2 anvisas ca 1 081 miljoner kronor mindre än regeringen. Regeringens förslag om höjd garantinivå inom aktivitets- och sjukförsäk-

ringen och höjt bostadstillägg avstyrks. Motionärerna vill sänka nivån i aktivitets- och sjukersättningen från 64,7 till 64 procent och avskaffa den automatiska rätten till sjukersättning vid förlängd skolgång, liksom möjligheten för flyktingar att få tillgodoräkna sig den tid de bott i tidigare hemland som faktisk försäkringstid vid bedömning av rätt till sjukersättning i form av garantiersättning. Till anslag 1:6 anvisas 500 miljoner kronor mindre än regeringen. De förebyggande insatserna inom området psykisk ohälsa bör stärkas genom en omfördelning inom anslaget. Samtidigt bör landstingets ansvar skärpas för att kunna erbjuda förebyggande insatser. Till anslag 2:1 anvisas 300 miljoner kronor mer än regeringen. Motionärerna anser att det bör införas en ny rehabiliteringskedja för psykiatriska diagnoser. Vidare bör Försäkringskassan granska och följa upp vårdgivarnas arbete och följa den försäkrades arbetsförmåga under hela sjukperioden fram till dess att han eller hon når den borte tidsgränsen. Möjligheterna att arbeta förebyggande bör stärkas genom att den som har ett arbete och är i behov av förebyggande insatser bör kunna påbörja dessa inom en månad. I yrkandena 2, 3, 5 och 6 begärs tillkännagivanden om en satsning för att inrätta en särskild rehabiliteringskedja för vissa lättare psykiska diagnoser, införa en förebyggandegaranti mot psykisk ohälsa, satsa på ökad tillsyn av vårdgivares arbete med sjukskrivningar och stärka dagens rehabiliteringskedja med tidsgränser och regelbunden uppföljning.

Även i kommittémotion 2017/18:3032 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om en separat rehabiliteringskedja för vissa lättare psykiska diagnoser. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att stärka dagens rehabiliteringskedja. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om tillsyn av läkares sjukskrivningsmönster och i yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att stärka och förtydliga hälso- och sjukvårdens roll inom sjukförsäkringen.

Vidare begärs i kommittémotion 2017/18:3034 av Johan Forssell m.fl. (M, C, L, KD) ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag som återinför den borte tidsgränsen i sjukförsäkringen.

Sverigedemokraterna

I kommittémotion 2017/18:3611 av Jennie Åfeldt m.fl. (SD) föreslås att riksdagen anvisar 2 774 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområdet. Till anslag 1:1 anvisas 205 miljoner kronor mer än regeringen till följd av effekter av förslagen inrättad sorgpeng för att en förälder ska kunna vara ledig en månad om ett barn avlider. Till anslag 1:6 anvisas 10 miljoner kronor mindre än regeringen för att delfinansiera nya myndigheter inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv och effektivisera Finsam. Till anslag 2:1 anvisas 221 miljoner kronor mindre än regeringen. Enligt motionärerna behöver Försäkringskassan upparbeta nya administrativa rutiner och får initialt därmed en ökad arbetsbelastning, samtidigt som antalet ärenden beräknas minska till följd av skärpta regelverk för

utländska medborgares tillgång till de allmänna välfärdssystemen. Vidare föreslås att 2 800 miljoner kronor anvisas till ett nytt anslag: Sjuklön för små företag. Motionärerna anger att förslaget syftar till att göra det både billigare och enklare för mikro- och småföretagen att anställa genom att dessa företag ska få göra avdrag för sina sjuklönekostnader. Det minskade sjuklöneansvaret kommer också att underlätta för arbetstagare att återinträda på arbetsmarknaden, när arbetsgivarens risker minskar.

Även i kommittémotion 2017/18:1592 av Jennie Åfeldt m.fl. (SD) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att införa ett sörjandestöd för föräldrar som mister sitt eller sina barn, s.k. sorgpeng.

Centerpartiet

I kommittémotion 2017/18:3687 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 1–4 föreslås att riksdagen anvisar 8 795 180 000 kronor mindre än regeringen. Till anslag 1:1 anvisas 6 974 miljoner kronor mindre än regeringen. Motionärerna avstyrker förslaget om höjt inkomsttak i sjukförsäkringen och vill återinföra den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen och införa en ny karensdag dag 15. Vidare föreslår motionärerna att sjukpenningen för arbetslösa minskas och att den bortre tidsgränsen i aktivitetsstödet tas bort. Till anslag 1:2 anvisas 1 580 miljoner kronor mindre än regeringen bl.a. till följd av förslag om att reformera arbetslöshetsförsäkringen och att regeringens lagförslag i budgetpropositionerna 2016 och 2017 avvisats. Vidare bör möjligheten tas bort för flyktingar att få tillgodoräkna sig den tid de bott i tidigare hemland som faktisk försäkringstid vid bedömning av rätt till sjukersättning i form av garanti-ersättning. Regeringens förslag om en höjd garantinivå och höjt bostadstillägg för pensionärer (BTP) i aktivitets- och sjukersättningen avstyrks. Till anslag 2:1 anvisas ca 241 miljoner kronor mindre än regeringen till följd av bl.a. att regeringens förslag om allmän resurs-förstärkning avslås och förslag om att reformera reglerna för ungas rätt till aktivitetsersättning. Till anslag 2:1 anvisas 340 tusen kronor mindre än regeringens förslag till följd av justerad pris- och löneomräkning.

Vidare begärs i kommittémotion 2017/18:3034 av Johan Forssell m.fl. (M, C, L, KD) ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag som återinför den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen.

Liberalerna

I kommittémotion 2017/18:3806 av Emma Carlsson Löfdahl m.fl. (L) föreslås att riksdagen anvisar 6 214 000 000 kronor mindre än regeringen. Till anslag 1:1 anvisas 3 811 miljoner kronor mindre än regeringen. Motionärerna avstyrker förslaget om höjt inkomsttak i sjukförsäkringen och vill återinföra den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen, införa en ny karensdag dag 15 och ytterligare en kontrollpunkt fr.o.m. dag 300 i sjukperioden samt återställa ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen. Till anslag 1:2 anvisas 2 370 miljoner kronor mindre än regeringen. Motionärerna avstyrker för-

slaget om höjd garantinivå och höjt bostadstillägg i aktivitets- och sjukersättningen och vill bl.a. återställa sjuk- och aktivitetsersättningen till nivån före den 1 oktober 2015. Motionärerna vill vidare ta bort den automatiska rätten till aktivitets- och sjukersättning vid förlängd skolgång, liksom möjligheten för flyktingar att få tillgodoräkna sig den tid de bott i tidigare hemland som faktisk försäkringstid vid bedömning av rätt till sjukersättning i form av garantiersättning. Till anslag 2:1 anvisas 33 miljoner kronor mindre än regeringen på grund av justerad pris- och löneomräkning.

Vidare begärs i kommittémotion 2017/18:3034 av Johan Forssell m.fl. (M, C, L, KD) ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag som återinför den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen.

Kristdemokraterna

I kommittémotion 2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkande 18 föreslås att riksdagen anvisar 3 946 000 000 kronor mindre än regeringen. Till anslag 1:1 anvisas 3 001 miljoner kronor mindre än regeringen. Motionärerna avstyrker förslaget om höjt inkomsttak i sjukförsäkringen och vill återinföra den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen och sänka taket i arbetslöshetsförsäkringen. Till anslag 1:2 anvisas 855 miljoner kronor mindre än regeringen. Regeringens förslag om höjt bostadstillägg i aktivitets- och sjukförsäkringen avstyrks. Motionärerna vill avskaffa möjligheten för flyktingar att få tillgodoräkna sig den tid de bott i tidigare hemland som faktisk försäkringstid vid bedömning av rätt till sjukersättning i form av garantiersättning. Till anslag 2:1 anvisas 140 miljoner kronor mindre än regeringen. Enligt motionärerna medför bl.a. avslag på regeringens förslag i budgetpropositionen en minskad administration. Vidare anvisas 50 miljoner kronor till ett nytt anslag: Åtgärder för lägre sjuktal. Motionärerna vill införa ett pilotprojekt med arbetsplatsrådgivare på Försäkringskassan som ger stöd för arbetsgivare i rehabiliteringsfrågor. I yrkandena 8, 11 och 15 begärs tillkännagivanden om att återinföra den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen, om att införa ett pilotprojekt med arbetsplatsrådgivare som stöd för arbetsgivaren i rehabiliteringsfrågor och om ändrade regler för kvalificering till garantiersättning inom aktivitets- och sjukersättningen.

Vidare begärs i kommittémotion 2017/18:3034 av Johan Forssell m.fl. (M, C, L, KD) ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag som återinför den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen.

Utskottets ställningstagande

Principen om inkomstbortfall i sjukförsäkringen har försvagats i takt med att de reala inkomsterna har ökat samtidigt som högsta möjliga ersättning i sjukförsäkringen under en längre period varit oförändrad. Utskottet delar regeringens bedömning att försäkringsskyddet för den enskilde bör stärkas och

att det s.k. taket i sjukförsäkringen därför bör höjas från 7,5 till 8 prisbasbelopp fr.o.m. den 1 juli 2018. De förmåner som omfattas är sjukpenning, rehabiliteringspenning, närståendepenning, smittbärappenning och ersättning från Försäkringskassan vid tvist om sjuklön.

Den ekonomiska tryggheten bör även ytterligare stärkas för personer med aktivitets- och sjukersättning. Förmånerna sjukersättning i form av garanti-ersättning, bostadstillägg och särskilt bostadstillägg för personer med aktivitets- och sjukersättning höjdes fr.o.m. juli 2017. Enligt utskottet finns det fog för att ytterligare stärka den ekonomiska situationen för de som uppstår dessa stöd. Förmånsnivåerna bör därför höjas på det sätt som regeringen föreslår.

Vidare välkomnar utskottet att den försäkrade föreslås kunna få sjukpenning eller sjukpenning i särskilda fall, under vissa förutsättningar, i avvaktan på ett slutligt beslut om en ny period och att SGI-skyddad tid ska gälla under tiden. Det är rimligt att en försäkrad har sin försörjning tryggad under tiden som Försäkringskassan tar ställning till en ansökan om en fortsatt ny period med sjukpenning eller sjukpenning i särskilda fall.

I budgetpropositionen föreslås även att arbetsgivaren ska vara skyldig att utarbeta en plan inom 30 dagar i ett pågående sjukfall för återgång i arbete för arbetstagaren. Avsikten är att insatser på arbetsplatser ska vidtas tidigare i ett sjukfall. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det bör införas en lagreglerad skyldighet för arbetsgivaren att planera för den anställdes återgång i arbete vid nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom och anser att det är rimligt att arbetsgivaren vidtar de åtgärder som regeringen föreslår. Åtgärder som vidtas på arbetsplatsen har stor betydelse för sjukskrivnas återgång i arbete. Vidare ser utskottet positivt på att regeringen överväger att utvidga det statliga bidraget till arbetsgivare för köp av arbetsplatsnära stöd för anställdas återgång i arbete till att omfatta planering, genomförande och uppföljning av insatserna på arbetsplatsen. Ett sådant initiativ är särskilt välkommet för mindre arbetsgivare som har begränsade ekonomiska möjligheter att vidta åtgärder.

För småföretagare konstateras att högkostnadsskyddet för sjuklöne-kostnader ersattes av en ny ersättning för höga sjuklönekostnader fr.o.m. den 1 januari 2015. Ett nytt anslag: Ersättning för höga sjuklönekostnader, har förts upp på statens budget fr.o.m. 2016. Stödet innebär att små företags skydd mot höga sjuklönekostnader har stärkts väsentligt. Det har även blivit enklare för arbetsgivare att få ersättning.

Enligt utskottet är det viktigt att åtgärder för unga med aktivitetsersättning utformas så att de ska få möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden. Utskottet noterar att Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen gemensamt har initierat ett projekt där unga får pröva på arbetslivsriktade rehabiliteringsinsatser. Enligt regeringens mening visar försöket att det är möjligt att utöka antalet personer som närmar sig arbetsmarknaden. Regeringen avser att närmare analysera förutsättningarna för att fler unga med aktivitetsersättning

ska kunna få hjälp och stöd till arbete. Utskottet anser att regeringens arbete bör avvaktas.

I departementspromemorian Karensavdrag – en mer rättvis självrisk (Ds 2017:18) föreslås att karensdagen ska ersättas av ett karensavdrag i sjukförsäkringen och för sjuklön. Promemorian har remitterats under våren och bereds för närvarande i Regeringskansliet. Förslagen bör avvaktas.

Utskottet är inte berett att ändra på möjligheterna för flyktingar och andra skyddsbehövande att tillgodoräkna sig bosättningstid i sitt tidigare hemland som faktisk försäkringstid vid prövning av rätt till sjukersättning i form av garantiersättning.

Mot bakgrund av det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 10 och förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken och sjuklönelagen samt två bemyndiganden. Utskottet tillstyrker därmed proposition 2017/18:1 punkterna 1–6 och avstyrker motionerna 2017/18:3753 (M) yrkandena 1–3, 5, 6, 8 och 9, 2017/18:3032 (M) yrkandena 1 och 3–5, 2017/18:3034 (M, C, L, KD), 2017/18:3611 (SD) och 2017/18:1592 (SD) yrkande 2, 2017/18:3687 (C) yrkandena 1–4 och 2017/18:3776 (C) yrkande 3, 2017/18:3806 (L) och 2017/18:3835 (KD) yrkandena 8, 11, 15 och 18.

Socialförsäkringen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. krav på kvalificering, drivkrafter till arbete, vård av närstående och felaktiga utbetalningar.

Jämför reservation 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (V) och 5 (KD).

Motionerna

Socialförsäkringen

Finn Bengtsson (M) begär i motion 2017/18:1770 ett tillkännagivande om behovet av att se över möjligheterna till ett bättre samordnat kostnadsansvar mellan sjukvård och sjukförsäkring. Motionären anser att den sammanlagda kostnaden för samhället för sjukdom är för stor och att sjukvården och sjukförsäkringen måste samverka på ett bättre sätt än i dag. En lösning skulle kunna vara att staten övertar kostnadsansvaret för sjukvården från landstingen, en annan att lägga över hela kostnadsansvaret för sjukförsäkringen på landstingen.

I motion 2017/18:2828 av Finn Bengtsson (M) begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheterna till ett friare val av sjukförsäkringsleverantör för att stimulera till förbättrade såväl förebyggande som rehabiliterande åtgärder vid sjukdom. Motionären anser att den enskilde bör få disponera sin del av

sjukförsäkringsavgiften och själv välja leverantör. De som vill kan ha kvar Försäkringskassan som leverantör.

I motion 2017/18:1353 av Mikael Oscarsson (KD) begärs ett tillkännagivande om att en utredning bör tillsättas för att få till en liknande samordning av arbets- och välfärdssektorn som den i Norge (NAV). Enligt motionären bör hanteringen av socialbidrag, arbetslöshetsstöd och socialförsäkring samlas i en gemensam myndighet, med sammanhållna servicekontor.

Aron Modig m.fl. (KD) begär i kommittémotion 2017/18:3835 yrkande 1 ett tillkännagivande om utformningen av socialförsäkringssystemet. Trygghetssystemet anser motionärerna ska ge ekonomisk trygghet under livets olika skeden. Försäkringarna bör därför vara obligatoriska och solidariskt finansierade via det offentliga, men utrymme bör även ges för kompletterande lösningar och personligt ansvarstagande.

I motion 2017/18:1691 av Jan Lindholm (MP) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om basförsörjning. Motionären anser att samhällets solidariska ansvar för enskilda bör synliggöras genom att alla får rätt till grundläggande ekonomisk trygghet. En basinkomst bör införas som kan ges i stället för de ekonomiska förmåner och stöd som utges i dag. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om ett omfördelande grundavdrag. För att stimulera till arbete bör det enligt motionären införas en omfördelande skatteskala. Det innebär att den som har en väldigt låg lön får ett påslag som sedan minskas om lönen höjs.

Annika Lillemets m.fl. (MP) begär i motion 2017/18:3018 ett tillkännagivande om en utredning som på djupet undersöker vilka konsekvenser ett system med basinkomst skulle få i Sverige. Motionärerna anser att det är hög tid att utreda medborgarlön eller – med en modernare term – basinkomst som utan villkor ges till alla. Den som saknar inkomst bör vara garanterade ett stöd som det går att leva på, oavsett vilken inkomst man har haft tidigare och oavsett orsaken till att man saknar inkomst.

Krav på kvalificering m.m.

Johan Forssell m.fl. (M) begär i kommittémotion 2017/18:3031 yrkande 1 ett tillkännagivande om kvalificering in i bidragssystemen. Motionärerna anser att endast försäkrade som arbetar i Sverige eller har en permanent och laglig bosättning i landet bör ha rätt till bidrag och ersättningar. Vuxna utan barn bör endast ha rätt till etableringsersättning eller försörjningsstöd samt bostadsbidrag innan de kvalificerat sig genom arbete. Äldre ska endast ha rätt till äldre försörjningsstöd och bostadstillägg. Personer med barn bör endast ha rätt till etableringsersättning – inklusive etableringstillägg – alternativt försörjningsstöd samt bostadsbidrag, barnbidrag, underhållsstöd och föräldrapenning fram till barnets ettårsdag. Regeringen bör utreda den närmare utformningen av en sådan lagstiftning. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att stärka arbetslinjen i socialförsäkringssystemen. Motionärerna anser att regelverket bör ändras så att socialförsäkringsskyddet i högre grad än i dag baseras på arbete.

I motion 2017/18:2023 av Anette Åkesson (M) begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheten att frysa svenska medborgares sjukpenninggrundande inkomst vid utflyttning från Sverige och att denna sedan kan återupptas på samma nivå. Förslaget skulle öka incitamentet för hemflytt.

I motion 2017/18:2289 av Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att lagstifta om krav på uppehållsrätt för utbetalning av stöd från Försäkringskassan. Motionärerna anser att det bör ställas krav på laglig vistelse i landet för att en enskild ska få rätt till förmåner från socialförsäkringssystemet.

I motion 2017/18:3784 av Mikael Jansson och David Lång (båda SD) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att endast svenska medborgare ska tillåtas ta del av Sveriges välfärdssystem. Motionärerna anser att tillgången till de svenska välfärdssystemen bör reduceras för att komma till rätta med de skenande kostnaderna för migration.

Drivkrafter till arbete

I partimotion 2017/18:3592 av Ulf Kristersson (M) yrkande 22 begärs ett tillkännagivande om ökade möjligheter och drivkrafter för att jobba längre. Eftersom fler lever allt längre kan fler vara yrkesaktiva längre upp i åldrarna och arbeta längre.

I kommittémotion 2017/18:3032 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att stärka drivkrafterna för återgång i arbete. Motionärerna anser att möjligheterna och drivkrafterna att agera för att hjälpa försäkrade tillbaka till arbetslivet måste stärkas för samtliga aktörer i sjukförsäkringssystemet.

Även i kommittémotion 2017/18:3753 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 7 begärs ett tillkännagivande enligt ovan.

I motion 2017/18:3182 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om tydligare drivkrafter till arbete i bidragen. Motionärerna anser att drivkrafterna till arbete bör förbättras för att fler ska kunna lämna bidragsberoende och ta steget ut på arbetsmarknaden; framför allt gäller det kvinnor.

I partimotion 2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att öka drivkrafterna för att gå från bidrag till jobb. Enligt motionärerna bör regler och bidragssystem uppmuntra människors drivkrafter att arbeta. Motionärerna anser att försäkrings- och bidragssystemen måste ha tydliga tidsgränser och den som börjar arbeta ska uppmuntras.

Aron Modig m.fl. (KD) begär i kommittémotion 2017/18:3835 yrkande 2 ett tillkännagivande om att det förebyggande arbetet för att minska antalet sjukskrivningar måste ses i ett bredare perspektiv. Motionärerna anser bl.a. att det är centralt med goda förutsättningar och villkor inom arbetslivet för att hålla nere sjukskrivningstalen. I yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om målet med sjukförsäkringen. Motionärerna anser att sjukförsäkringen bör vara trygg för den som saknar arbetsförmåga på grund av sjukdom. En person bör

stimuleras till att delta i åtgärder som leder till en så god hälsa som möjligt och till snabb återgång till arbetslivet efter sjukdom eller skada.

Felaktiga utbetalningar m.m.

Ulf Kristersson m.fl. (M) begär i partimotion 2017/18:3569 yrkande 63 ett tillkännagivande om att förebygga och bekämpa organiserad och systematisk ekonomisk välfärdsbrottslighet. Enligt motionärerna bör utredningen Kvalificerad välfärdsbrottslighet (SOU 2017:37) genomföras skyndsamt.

I motion 2017/18:1192 av Jesper Skalberg Karlsson och Jessica Roswall (båda M) begärs ett tillkännagivande om att göra det möjligt för kommuner att göra oannonserade hembesök i kontrollsyfte. Motionärerna anser att kommunernas verktyg för att stävja bidragsfusk behöver stärkas.

I motion 2017/18:2913 av Johan Hultberg (M) begärs ett tillkännagivande om att kommunerna bör ges verkningsfulla redskap för att motverka bidragsfusk. Motionären anser att kommunerna bör få rätt att göra oannonserade hembesök hos den som lever på försörjningsstöd och ställa större krav på den enskildes deltagande i insatser för att försvåra olagligt arbete och förkorta vägen till egen försörjning.

Jesper Skalberg Karlsson (M) begär i motion 2017/18:2963 ett tillkännagivande om att häva socialtjänstens breda undantag från lagen om undermålsbeskydd. För att motverka bidragsbrott anser motionären att kommunens socialtjänster bör få rätt att underrätta relevanta statliga myndigheter.

I motion 2017/18:1652 av Anders Hansson (M) begärs ett tillkännagivande om möjligheten att ge Försäkringskassan skyldighet att underrätta försäkringsbolag om förändringar av utbetalningar till myndighetens kunder.

Lotta Olsson (M) begär i motion 2017/18:2589 ett tillkännagivande om skärpta straff för uppsåtligt bidragsfusk. Motionären anser att avancerat bidragsfusk bör betraktas som lika allvarligt som motsvarande bedrägerier mot enskilda. Straffsatserna för uppsåtligt bidragsfusk bör därför ses över.

I kommittémotion 2017/18:1622 av Jennie Åfeldt och Markus Wiechel (båda SD) begärs ett tillkännagivande om att en utredning bör tillsättas för att förbättra Försäkringskassans möjligheter att få uppgifter från vården. När en försäkrad har en svår sjukdom eller varit med om en olycka bör Försäkringskassan enligt motionärerna få uppgifter om personen från hälso- och sjukvården utan den försäkrades samtycke.

Även i motion 2017/18:1592 av Jennie Åfeldt m.fl. (SD) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande enligt ovan.

I motion 2017/18:2289 av Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om en lagstiftning för att möjliggöra återkrav när bidrag betalats ut felaktigt. Motionärerna anser att Försäkringskassan har bristande kontroll över utbetalningar till vissa EU-medborgare, och myndigheten kan inte återkräva bidrag även om det har grundats på handlingar

som varit falska. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om en generell justering av lagstiftningen för att undvika fusk.

Vård av närstående

I motion 2017/18:1722 av Margareta Cederfelt och Lars-Arne Staxäng (M) begärs ett tillkännagivande om möjligheten att tillsätta en utredning för att skapa en modell för vård av föräldrar. Motionärerna anser att kvinnors deltagande på arbetsmarknaden bör underlättas genom att införa en ersättning för vård av äldre anhöriga och att det bör utredas närmare hur ersättningen kan utformas.

I motion 2017/18:964 av Kerstin Lundgren (C) begärs ett tillkännagivande om att uppdra till regeringen att se över rätten för föräldrar att sjukskriva sig vid allvarlig psykisk ohälsa hos deras barn. Motionären anser att skydds nätet kring barn och ungdomar behöver stärkas.

Emma Henriksson m.fl. (KD) begär i partimotion 2017/18:3750 yrkande 65 ett tillkännagivande om utvecklingen av ersättningssystem vid vård av föräldrar (VAF-dagar). Motionärerna anser att regeringen bör utreda om VAF-dagar kan införas för en äldre anhörig, närstående eller vän som är i behov av hjälp.

I kommittémotion 2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkande 13 begärs ett tillkännagivande om att utreda hur ett kompletterat stöd för vård av anhöriga skulle kunna utformas. Enligt motionärerna bör VAF-dagar införas för att en äldre anhörig, närstående eller vän som är i behov av hjälp av lite enklare slag exempelvis ska kunna få sällskap till läkare, tandläkare eller vid något annat viktigt besök.

Annika Eclund (KD) begär i motion 2017/18:1038 ett tillkännagivande om att utreda frågan om hur ett system med VANA-dagar (vård av nära anhörig) skulle kunna utformas. Motionären anser att regeringen bör utreda om VANA-dagar bör införas när övriga anhöriga eller närstående behöver ha sällskap till exempelvis en läkare.

Socialförsäkringen i övrigt

Annie Löf m.fl. (C) begär i partimotion 2017/18:3685 yrkandena 68 och 71 tillkännagivanden om att sjukpenning till anställda bör kunna ges med fler förmånsnivåer än 25, 50, 75 och 100 procent och att i enlighet med Parlamentariska socialförsäkringsutredningens förslag bör möjligheterna att ersätta karensdagen med ett karensavdrag ses över.

I kommittémotion 2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att jämställdhetsaspekten av sjukskrivningarna bör bli belysta. Motionärerna anser att kvinnor står för en betydande del av sjukfallen i dag, vilket har ett starkt samband med effekterna av dagens familje-bildningsmönster.

Även i motion 2017/18:3789 av Annika Qarllsson m.fl. (C) yrkande 25 begärs ett tillkännagivande som ovan.

I motion 2017/18:3789 av Annika Qarlsso m.fl. (C) yrkande 27 begärs ett tillkännagivande om att belysa jämställdhetsaspekten av de ökande sjukskrivningarna där kvinnor är överrepresenterade och kvinnor med funktionsnedsättning extra utsatta.

Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) begär i kommittémotion 2017/18:2333 yrkande 5 ett tillkännagivande om att en utredning bör göras om reglerna för sjukpenninggrundande inkomst (SGI) så att fler av dem som är sjuka inkluderas i försäkringen.

I motion 2017/18:3625 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 22 begärs ett tillkännagivande om att betrakta uppgiften som fosterförälder som förvärsarbete i fler avseenden än vad som görs i dag.

Även 2016/17:3346 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 16 begärs ett tillkännagivande som ovan.

Aron Modig m.fl. (KD) begär i kommittémotion 2017/18:3835 yrkande 10 ett tillkännagivande om att slopa de fasta stegen i sjuk- och rehabiliteringspenningen och aktivitets- och sjukersättningen med en individanpassad procent-sats mellan 25 och 100 procent. Motionärerna anser att det behövs en större flexibilitet i sjukförsäkringen.

I partimotion 2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om att en översyn bör göras så att SGI baseras på den fastställda lönerevideringen med retroaktiv verkan, oavsett när själva löneavtalet undertecknades. Enligt motionärerna undertecknas i många fall ett löneavtal mellan parterna flera månader efter att själva lönerevisionen skulle ha gjorts och arbetstagaren får sedan sin lönerevidering retroaktivt.

I motion 2017/18:1415 av Johan Andersson m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om att se över lagstiftning och regelverk för att underlätta samverkan mellan huvudmän. Enligt motionärerna försvårar Datainspektionens beslut om att förelägga samordningsförbundet östra Östergötland att sluta behandla personuppgifter för andra ändamål än enbart administrativa, samordningsförbundens möjligheter att vidareutveckla sitt arbete för den enskilde.

Utskottets ställningstagande

Socialförsäkringen

Socialförsäkringen är en viktig del av de allmänna trygghetssystemen och har stor betydelse, inte bara för enskilda, hushåll och företag, utan för hela samhällsekonomin. Socialförsäkringen ska vara allmän och ge ekonomisk trygghet vid inkomstförlust under livets olika skeden.

En återkommande fråga sedan 1980-talet har varit hur huvudmannen för sjukförsäkringen (staten) kan stimulera huvudmannen för hälso- och sjukvården (landstingen) att vidta åtgärder som är rationella och nödvändiga ur ett sjukförsäkringsperspektiv. Flera utredningar har tagit upp denna fråga och lämnat förslag på ekonomiska drivkrafter som syftar till att stimulera hälso- och sjukvården att ta ett större ansvar för sjukfrånvaron. Ett bättre samordnat kostnadsansvar mellan sjukvården och sjukförsäkringen är enligt utskottets

mening väsentlig. Det kan minska samhällets totala kostnader för sjukskrivning och sjukfrånvaro, bidra till ett effektivare utnyttjande av de ekonomiska resurserna i samhället och därigenom frigöra resurser som bl.a. kan ge ökad hälsa och bättre vård. En utredning ser för närvarande över förutsättningarna för finansiell samordning mellan sjukförsäkringen och hälso- och sjukvården (dir. 2017:44). Även frågan om friare val av sjukförsäkringsleverantörer ingår i översynen. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2018. Resultatet av utredningen bör avvaktas.

Motionerna 2017/18:1770 (M) och 2017/18:2828 (M) avstyrks därmed. Motion 2017/18:3835 (KD) yrkande 1 om ett obligatoriskt och solidariskt socialförsäkringssystem får därigenom anses delvis tillgodosedd och avstyrks med det ovan anförda.

Utskottet anser mot bakgrund av det anförda inte att det finns anledning att tillstyrka motionsyrkanden om en basinkomst eller basförsörjning som ett ovillkorligt inkomstskydd som kan utges till alla. Motionerna 2017/18:1691 (MP) yrkande 1 och 2017/18:3018 (MP) avstyrks därför. Även motion 2017/18:1353 (KD) om en gemensam myndighet för välfärdssektorn avstyrks med det anförda.

Utskottet noterar att en särskild utredare analyserar och ska lämna förslag om hur vissa statliga myndigheters lokala serviceverksamheter kan organiseras på ett mer sammanhållet sätt (dir. 2017:95). Statens servicecenter ska från den 1 januari 2019 ansvara för denna samlade serviceorganisation, och utgångspunkten är att samla de 103 servicekontor som Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket i dag driver gemensamt. En första del av uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2017.

Krav på kvalificering m.m.

Socialförsäkringen omfattar personer som bor eller arbetar i Sverige. En person anses vara bosatt här om vistelsen kan antas vara längre än ett år. Det svenska socialförsäkringssystemet innehåller olika typer av förmåner. En del förmåner är baserade på bosättning och andra på arbete. För att en person ska kunna beviljas rätt till en förmån måste han eller hon uppfylla villkoren som gäller för den aktuella förmånen.

När det gäller krav på kvalificering, krav på laglig vistelse i Sverige för att få tillgång till socialförsäkringen eller möjligheten att frysa en sjukpenninggrundande inkomst när en person flyttar från Sverige för att öka incitamenten för hemflytt, behandlas dessa frågor i utredningen Svensk social trygghet i en internationell värld (SOU 2017:05. Utredningen föreslår bl.a. att en person ska vistas lagligt i Sverige för att få tillgång till svenska bosättningsbaserade förmåner. Utredningen gör även vissa överväganden om SGI-skyddet. Betänkandet bereds i Regeringskansliet. Utskottet anser att resultatet av regeringens beredning bör avvaktas. Motionerna 2017/18:3031 (M) yrkandena 1 och 2, 2017/18:2023 (M), 2017/18:2289 (SD) yrkande 1 och 2017/18:3784 (SD) yrkande 2 avstyrks därmed.

Drivkrafter till arbete

Det har vidtagits en rad åtgärder för att pressa ned sjukfrånvaron och uppmuntra människors drivkrafter att arbeta och återgå i arbete. Från den 1 februari 2016 avskaffades den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen samtidigt som regeringen presenterade ett brett åtgärdspaket med sju områden och 25 konkreta åtgärder för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro. Ett kvantifierat mål för sjukfrånvaron att sjukpenningtalet högst ska uppgå till 9,0 dagar vid utgången av 2020 angavs också. Försäkringskassan, arbetsgivare samt hälso- och sjukvården identifierades som de viktigaste aktörerna för att åstadkomma detta.

I budgetpropositionen för 2017 angav regeringen att åtgärdsprogrammet hade vidareutvecklats med fokus på hälso- och sjukvårdens och arbetsgivarens roll i sjukskrivningsprocessen. Åtgärder hade också vidtagits för att ge unga med funktionsnedsättning eller sjukdom bättre möjligheter att komma i arbete, i stället för att få aktivitetsersättning. I budgetpropositionen för 2018 redovisar regeringen ytterligare åtgärder och hur dialogen utvecklas mellan aktörerna. Regeringen lämnar även förslag om att införa en lagreglerad skyldighet för arbetsgivaren att planera tidiga insatser som underlättar för den försäkrade att återgå i arbete. Skyldigheten kombineras med ett utvidgat statligt stöd för att stimulera och underlätta arbetsplatsinriktade rehabiliteringsinsatser.

Utskottet ser positivt på de åtgärder som regeringen har vidtagit. Det krävs dock fortsatta åtgärder på bred front och av flera aktörer för att minska sjukfrånvaron och uppmuntra människors drivkrafter att arbeta och återgå i arbete. Varje enskild människas förmåga ska tas till vara och den som är sjukskriven ska erbjudas stöd för rehabilitering och omställning. Utskottet utgår från att det arbete som nu pågår ytterligare intensifieras för att genomföra åtgärdsprogrammet. Utskottet anser inte att det finns skäl för riksdagen att nu göra ett tillkännagivande om drivkrafter till arbete. Motionerna 2017/18:3032 (M) yrkande 6, 2017/18:3182 (M) yrkande 2, 2017/18:3753 (M) yrkande 7, 2017/18:3683 (C) yrkande 4 och 2017/18:3835 (KD) yrkandena 2 och 6 avstyrks därför.

När det gäller frågan om ett längre arbetsliv noteras att regeringen aviserar ett tioårigt nationellt forskningsprogram om arbetslivet i den forskningspolitiska propositionen (prop. 2016/17:50). Frågor om att förebygga den arbetsrelaterade ohälsan och att äldre ska kunna och vilja arbeta högre upp i åldrarna är centrala. En viktig del i att främja ett hållbart arbetsliv är även förslaget om att inrätta ett nationellt centrum för arbetsmiljö. Betänkandet Ett nationellt centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö (SOU 2017:28) bereds för närvarande i Regeringskansliet. Utskottet noterar även regeringens dialog med parterna som resulterat i en avsiktsförklaring med inriktningen att åldersgränsen i lagen (1982:80) om anställningsskydd kan höjas från 67 till 69 år. Även tjänstepensionsavtalen ska ses över för att stödja strävanden efter ett längre arbetsliv. Yrkande 22 i motion 2017/18:3592 (M) om ökade möjligheter och drivkrafter att jobba längre får därmed anses delvis tillgodosett och avstyrks.

Felaktiga utbetalningar m.m.

Långsiktigt förutsätts att de krav som ställs på enskilda i socialförsäkringen är tydliga och att kontrollen över systemen är effektiv. Felaktiga utbetalningar och överutnyttjande av välfärden måste minska. Utskottet, som ser allvarligt på dessa frågor, noterar att det i betänkandet Kvalificerad välfärdsbrottslighet – förebygga, förhindra, upptäcka och beivra (SOU 2017:37) föreslås en rad åtgärder som ska förebygga, förhindra, upptäcka och bekämpa organiserad och systematisk ekonomisk brottslighet som riktas mot välfärdssystemen. Betänkandet har remitterats och bereds i Regeringskansliet. Vidare noteras att en delegation har tillsatts för att arbeta med att motverka överutnyttjande av och felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen (dir. 2016:60) och att en utredare har i uppdrag att utvärdera tillämpningen av bidragsbrottslagen och lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet (dir. 2016:61). Dessutom ska en utredare föreslå åtgärder för att uppnå en mer effektiv och ändamålsenlig återkravshantering inom socialförsäkringen. Syftet är att åstadkomma dels en ökad återbetalning som både kan minska fordringsstocken och, framför allt, kan förhindra att den växer ytterligare, dels minska risken för att den enskilde hamnar i omfattande och långvarig skuldsättning (dir. 2016:104). Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2018.

Utskottet anser att pågående utredningar och regeringens beredning bör avvaktas. Utskottet förutsätter att pågående arbeten bedrivs skyndsamt. Motionerna 2017/18:3569 (M) yrkande 63, 2017/18:1192 (M), 2017/18:2913 (M), 2017/18:2589 (M), 2017/18:2963 (M), 2017/18:1592 (SD) yrkande 1, 2017/18:1622 (SD) och 2017/18:2289 (SD) yrkandena 2 och 3 avstyrks med det anförda.

Utskottet anser inte att Försäkringskassan kan åläggas att underrätta försäkringsbolag om att utbetalningarna av ersättning till en försäkrad har upphört eller minskats. Det torde åligga den försäkrade att göra detta och försäkringsbolaget att informera den försäkrade om denna skyldighet. Motion 2017/18:1652 (M) avstyrks därmed.

Vård av närstående

En försäkrad som vårdar en närstående som är svårt sjuk har rätt till närståendepenning för tid då han eller hon avstår från förvärvsarbete i samband med vården, om den sjuke är försäkrad enligt vissa bestämmelser i socialförsäkringsbalken. Utskottet är inte nu berett att ställa sig bakom förslag om en utökad möjlighet till ersättning för vård och annat stöd till föräldrar eller andra närstående. Därmed avstyrks motionerna 2017/18:1722 (M), 2017/18:964 (C), 2017/18:3750 (KD) yrkande 65, 2017/18:3835 (KD) yrkande 13 och 2017/18:1038 (KD).

Socialförsäkringen i övrigt

Parlamentariska socialförsäkringsutredningen föreslår bl.a. att en försäkrad i vissa fall ska kunna få sjukpenning med fler förmånsnivåer än 25, 50, 75 och

100 procent. Utredningen anser att flexibel sjukpenning ska kunna ges under tiden arbetsförmågan bedöms mot den försäkrades vanliga arbete eller annat arbete hos arbetsgivaren. Vidare föreslås i en departementspromemoria ett införande av ett lagstadgat karensavdrag i sjukförsäkringen (Ds 2017:18). Avdraget föreslås ersätta den nuvarande karensdagen. Förslaget har remitterats, och regeringen aviserar att återkomma med ett förslag som kan träda i kraft den 1 januari 2019. Utskottet anser att regeringens pågående arbete bör avvaktas. Motionerna 2017/18:3685 (C) yrkandena 68 och 71 samt 2017/18:3835 (KD) yrkande 10 avstyrks därför.

Parlamentariska socialförsäkringsutredningen föreslår också i sitt betänkande bl.a. att standardtryggheten i socialförsäkringarna kan förbättras genom att ersättningarna baseras på tidigare faktiska inkomster – ersättningsgrundande inkomst (EGI). Regeringen aviserar nu att det pågår ett utredningsarbete i Regeringskansliet om detta. Yrkandena i motionerna 2017/18:2333 (V) yrkande 5 och 2017/18:3836 (KD) yrkande 12 om översyn respektive utredning av reglerna om den sjukpenninggrundande inkomsten får därmed anses delvis tillgodosedda och avstyrks.

Utskottet, som vill peka på vikten av att regeringen bedriver ett aktivt arbete mot en mer jämställd socialförsäkring, noterar att Försäkringskassan bedriver ett arbete inom ramen för regeringens satsning på jämställdhetsintegrering i myndigheter (JiM). Arbetet har bl.a. resulterat i att Försäkringskassan analyserat osakliga könsskillnader inom t.ex. sjukförsäkringen och konstaterat att det finns skillnader. Försäkringskassan avser att fördjupa dessa analyser för att kunna avgöra om skillnaderna är osakliga eller inte. Utskottet anser att det arbete som pågår bör avvaktas. Motionerna 2017/18:3776 (C) yrkande 6 och 2017/18:3789 (C) yrkandena 25 och 27 avstyrks därför.

Samordningsförbundens uppdrag är att finansiellt samordna rehabiliteringsinsatser för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Utskottet konstaterar att regeringen har gett Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) i uppdrag att utvärdera samordningsförbundens verksamhet. Planerad publicering är tredje kvartalet 2018. Utskottet anser att utvärderingen bör avvaktas. Motion 2017/18:1415 (S) om att se över regelverket för att underlätta samordningsförbundens verksamhet avstyrks därför.

Familjehem är ett enskilt hem som på uppdrag av en myndighet tar emot barn för stadigvarande vård och fostran eller vuxna för vård och omvårdnad och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt. Ett familjehem är inte anställt av socialnämnden utan utför ett uppdrag, och ersättningen utges av socialnämnden i form av arvode och omkostnadsersättning. Arvodet anses som en skattepliktig inkomst och beskattas som inkomst av tjänst och är såväl sjukpenning- som pensionsgrundande. En familjehemsförälder som tar tidsbegränsad tjänstledighet med hänsyn till den placerade personens behov kan få inkomstbortfallet kompenserat som en del av arvodet av socialnämnden till följd av den förlorade förvärvsinkomsten. Enligt utskottets mening saknas det med det anförda skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande om att se rollen som familjehemsförälder som förvärvsarbete i fler avseenden än som görs i

dag. Motionerna 2017/18:3625 (KD) yrkande 22 och 2017/18:3346 (KD) yrkande 16 avstyrks med det anförda.

Trygghetssystem för studerande och företagare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att bl.a. avskaffa sjuklöneansvaret för företagare, att införa bättre ekonomiskt skydd under företagets uppbyggnadsskede och att underlätta för deltidssjuk-skrivna att studera på deltid.

Jämför reservation 6 (C), 7 (V), 8 (C), 9 (V), 10 (L) och 11 (KD).

Gällande ordning för studerande

Den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete utgör den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst, förkortad SGI (25 kap. 2 § socialförsäkringsbalken, SFB) För att få bl.a. sjukpenning krävs att den försäkrade har kvalificerat sig för en SGI. Grundregeln för att en person ska ha en SGI är således att han eller hon har en inkomst av förvärvsarbete. Om förvärvsarbetet avslutas upphör även SGI:n. Det finns dock en efterskyddstid på tre månader (26 kap. 18 § SFB).

Det är möjligt att behålla SGI:n i de fall den försäkrade avbryter eller inskränker sitt förvärvsarbete av något skäl som anges i 26 kap. 11–18 a §§ SFB (SGI-skyddad tid). En omständighet som ger rätt till SGI-skydd är att den försäkrade studerar med studiestöd. För att skydda sin SGI måste den försäkrade ha uppfyllt villkoren för SGI-skydd under hela studieperioden.

Under studier är SGI:n vilande, och den som studerar kan inte få någon sjukpenning grundad på den vilande SGI:n förrän studierna har avslutats. Särskilda regler gäller bl.a. för den som bedriver studier inom sitt eget yrkesområde, för den som får studiestartsstöd och i vissa fall för den som uppbär bidrag för kompletterande pedagogisk utbildning. I dessa fall är SGI:n skyddad även om den studerande inte fått studiestöd.

Om den som studerar har en SGI som han eller hon skyddat under hela studietiden kan det finnas rätt till sjukpenning om studierna avbryts helt. För den som inte haft någon förvärvsinkomst innan studierna påbörjades finns ett särskilt försäkringsskydd i studiemedelssystemet som innebär att en studerande har rätt att behålla sina studiemedel vid sjukdom, trots att han eller hon inte studerar. Det krävs i dessa fall bl.a. att den studerande är helt oförmögen att studera på grund av sjukdom. En eventuell lånedel kan även skrivas av för tiden efter 30 dagars sjukdom.

Från och med den 1 juli 2018 blir det möjligt för en studerande som är till hälften oförmögen att bedriva sina heltidsstudier att vara sjukskriven på halvtid. En förutsättning är att det rör sig om ett sådant medicinskt väl-

dokumenterat sjukdomstillstånd som motsvarar villkoren för särskilt högrisk-skydd enligt 13 § första stycket 2 lagen (1991:1047) om sjuklönen.

Motionerna

Trygghetssystem för studerande

Solveig Zander m.fl. (C) begär i kommittémotion 2017/18:3776 yrkande 8 ett tillkännagivande om att se över om det kan införas överhoppningsbar tid för SGI när en person väljer att utbilda sig vidare på högskolenivå och studiestödet upphört. Motionärerna anser att fler då skulle välja att vidareutbilda sig vid byte av karriär eller för att undvika arbetslöshet eller sjukskrivning. I yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheten att som student vara deltidssjukskriven i varierande grad och ändå kunna behålla studiemedlet på deltid.

I kommittémotion 2017/18:2333 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag som väsentligt förbättrar de ekonomiska villkoren för deltidssjukskrivna studenter. Motionärerna anser att studenter har att välja på att antingen fortsätta studera på heltid trots att de skulle behöva vara sjukskrivna på deltid eller att tvingas avsluta studierna. Detta kan vålla stora problem för personer som har långvariga eller kroniska sjukdomar eller funktionsnedsättningar att kunna fullfölja sina studier.

I motion 2017/18:378 Nina Lundström (L) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om SGI vid studier. Motionären anser att regelverket och tillämpningen kring SGI måste ses över för att underlätta för individer att kunna delta i tillfälliga utbildningsinsatser och samtidigt kunna upprätthålla ett rimligt försäkringsskydd.

I kommittémotion 2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 50 begärs ett tillkännagivande om att de sociala trygghetssystemen behöver anpassas bättre till studenter. Enligt motionärerna bör studenter få studera även om de är deltidssjukskrivna.

I motion 2017/18:1099 av Johanna Haraldsson (S) begärs ett tillkännagivande om att reglerna för sjukersättningen bör ses över för att skapa goda förutsättningar att studera på deltid med bibehållen sjukersättning.

I motion 2017/18:1120 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S) begärs ett tillkännagivande om att regelverket bör ses över för sjukpenning under studietiden. Enligt motionärerna ska studerande inte behöva avbryta sina studier helt och hållet för att få sjukpenning beräknad på de inkomster som de hade innan studierna påbörjades. Dessutom föregås sjukskrivningen enligt motionärerna av en karenstid om 30 dagar.

Trygghetssystem för företagare

I motion 2017/18:912 av Josef Fransson m.fl. (SD) begärs ett tillkännagivande om att slopa åldersgränsen för egenföretagare och göra det möjligt att även efter 55 års ålder fritt ändra karenstid i sjukförsäkringen.

Annie Lööf m.fl. (C) begär i partimotion 2017/18:3683 yrkande 6 ett tillkännagivande om att verka för långsiktiga och stabila spelregler för företagande och trygghetssystem anpassade för företagare. Motionärerna anser att trygghetssystemen behöver ses över och åtgärdas eftersom dessa inte alltid är anpassade för företagare.

I kommittémotion 2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 16 begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att införa e-inkomst enligt det förslag som Parlamentariska socialförsäkringsutredningen lagt fram. Enligt motionärerna förenklar e-inkomst och gör det förutsägbart och rättssäkert samt främjar särskilt kvinnor som ofta har t.ex. egenanställning och oregelbunden arbetstid i en anställning vid sidan av. I yrkande 17 begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att genomföra de förbättringar för företagare och uppdragstagare när det gäller bättre ekonomiskt skydd under uppbyggnadsskedet enligt det förslag som Parlamentariska socialförsäkringsutredningen lagt fram.

I motion 2017/18:2839 av Rickard Nordin (C) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att göra en helhetsöversyn av trygghetssystemen för att inkludera företagare.

Jonas Sjöstedt m.fl. (V) begär i partimotion 2017/18:3456 yrkande 8 ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda hur ett avskaffande av sjuklöneansvaret för företag med upp till tio anställda skulle kunna genomföras.

I kommittémotion 2017/18:3613 av Said Abdu m.fl. (L) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att likställa reglerna mellan företagare och anställda inom socialförsäkringssystemet. Motionärerna anser att dagens arbetsmarknad kräver tydliga och generella regler som värnar samtliga medborgare.

I kommittémotion 2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om förbättringar för företagare i socialförsäkringssystemet. Motionärerna anser att det bör införas en mer rättvis beräkningsmodell av SGI för företagare som är baserad på historiska inkomstunderlag.

I motion 2017/18:5 av Caroline Szyber (KD) begärs ett tillkännagivande om att utreda hur socialförsäkringarna kan utformas för att bättre ta hänsyn till egenföretagares situation.

I kommittémotion 2017/18:3747 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 14 begärs ett tillkännagivande om att de som startar nya företag, oavsett företagsform, bör omfattas av regelverket i företagets uppbyggnadsskede. Nystartade företag som väljer företagsformen enskild firma eller handelsbolag kan under uppbyggnadsskedet få ett SGI-skydd som minst motsvara lönen för en anställd. Enligt motionären bör regelverket även gälla för aktiebolag.

I motion 2017/18:812 av Johanna Haraldsson (S) begärs ett tillkännagivande om behovet av att se över trygghetssystemen för småföretagare. Enligt motionären behöver gruppen ett bättre skydd.

Anna-Lena Sörenson m.fl. (S) begär i motion 2017/18:860 ett tillkännagivande om att förbättra trygghetssystemen för småföretagare och förutsättningarna för att utveckla fler alternativa företagsformer.

I motion 2017/18:1465 av Maria Strömkvist m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om en översyn av trygghetssystemen för att underlätta för kombinatorer. Motionärerna anser att en stor och förbisedd grupp som har en egenanställning och en anställning vid sidan av bör få ett bättre skydd.

I motion 2017/18:1815 av Hanna Westerén m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om trygghetssystem för företagare. Motionärerna anser att de sociala trygghetssystemen behöver vidareutvecklas och ge ett bra skydd även för företagare.

Utskottets ställningstagande

Trygghetssystem för studerande

I dag kan en studerande få behålla sitt studiestöd vid sjukdom om Försäkringskassan godkänner sjukperioden och om hel studieoförmåga föreligger. Om den studerande har studiestöd och blir partiellt studieoförmögen på grund av sjukdom kan Försäkringskassan således inte godkänna sjukperioden. Om sjukperioden varar mer än 30 dagar kan dock studieskulden för tiden därefter avskrivas.

För att öka tryggheten för studerande vid sjukdom har regeringen nyligen beslutat om att införa en möjlighet för studerande att vid särskilda skäl vara deltidssjukskriven med bibehållet studiestöd.

I regeringens promemoria Stärkt skydd av sjukpenninggrundande inkomst för studerande, föreslås att även studerande som inte uppbär studiemedel ska få behålla tidigare SGI under studieperioden under förutsättning att studierna bedrivs på eftergymnasial nivå. Vidare föreslås detta även gälla för studerande som studerar på grundläggande eller gymnasial nivå fr.o.m. det andra kalenderhalvåret det år den försäkrade fyller 20 år. Förslaget har skickats på remiss. Regeringen anger i budgetpropositionen 2018 att den avser att återkomma med förslag som kan träda i kraft den 1 juli 2018.

Vidare pågår det en utredning för att ytterligare stärka tryggheten för studerande vid sjukdom och främja effektivare studier (dir. 2017:80). Utredningen ska lämna ett delbetänkande senast den 28 februari 2018 och ett slutbetänkande senast den 31 augusti 2018.

Utskottet välkomnar regeringens pågående arbete för att stärka studerandes ekonomiska trygghet vid sjukdom. Det är inte minst viktigt för dem som går från arbete till studier eftersom det kan underlätta karriärväxling och omställning. Vidare kan det ha betydelse för många äldre och för studerande med familj. Pågående utredningar och regeringens beredning av lämnade och kommande förslag bör avvaktas. Motionerna 2017/18:3776 (C) yrkandena 8 och 12, 2017/18 (V) yrkande 6, 2017/18:378 (L) yrkande 3, 2017/18:3601 (KD) yrkande 50, 2017/18:1099 (S) och 2017/18:1120 (S) avstyrks därmed.

Trygghetssystem för företagare

Under en längre tid har det pågått ett omfattande arbete för att öka den ekonomiska tryggheten för företagare. Under 2010 infördes det nya regler för sjuk- och föräldrapenning, karenstid och sjuklön för företagare. Syftet med förändringarna i trygghetssystemen var att underlätta övergången från anställning till företagande, stärka tryggheten och öka valfriheten för etablerade företagare samt göra det mindre riskfyllt att anställa. Förändringarna hade som syfte att stärka incitamenten att starta, driva och utveckla företag. Den grundläggande karenstiden i sjukförsäkringen för egenföretagare är 7 dagar, med möjlighet att välja en karenstid på 1, 14, 30, 60 eller 90 dagar. Ju längre karenstid, desto lägre blir avgiften. Under 2013 infördes möjligheten för egenföretagare att välja en karensdag i sjukförsäkringen. En näringsidkare som har fyllt 55 år kan inte byta till en kortare karenstid.

Alltsedan 2014 gäller att gravida egenföretagare, i likhet med vad som gäller för gravida arbetstagare, omfattas av rätten till graviditetspenning vid risker i arbetsmiljön. Skyddet mot höga sjuklönekostnader för småföretagare har också stärkts. Från 2015 kan företagare få ersättning för höga sjuklönekostnader. Ersättningen är differentierad, och hänsyn tas till företagets storlek. Syftet med ersättningen är att minska den börda arbetsgivarnas sjuklönekostnader kan utgöra. Det är särskilt de små företagen med höga sjuklönekostnader som gynnas av reformen.

För att underlätta för bl.a. egenföretagare beslutade riksdagen i maj 2017 att uppgifter om utbetalda ersättningar för arbete och skatteavdrag på individnivå, dvs. per betalningsmottagare, ska lämnas löpande till Skatteverket. Uppgifterna ska normalt lämnas månadsvis i en arbetsgivardeklaration i stället för årligen i en kontrolluppgift. Bestämmelserna tillämpas fr.o.m. den 1 juli 2018 och ska gälla för uppgiftsskyldiga som ska föra en personalliggare och som vid ikraftträdandet har fler än 15 anställda. För övriga uppgiftsskyldiga tillämpas bestämmelserna fr.o.m. den 1 januari 2019, (prop. 2016/17:589, bet. 2016/17:SkU21, rskr. 2016/17:256).

Det pågår även en översyn av reglerna för föräldraledighet och föräldraförsäkring (dir. 2016:10). Utredaren ska bl.a. sätta särskilt fokus på företagares villkor och deras möjligheter att använda föräldraförsäkringen och vid behov föreslå förändringar. Uppdraget ska slutredovisas senast den 20 december 2017.

Under tiden företaget befinner sig i uppbyggnadsskedet kan företagare som bedriver enskild firma eller handelsbolag få en SGI som minst motsvarar lönen för liknande arbete som anställd. Det generella uppbyggnadsskedet är i dag 24 månader. I promemorian Sjukpenninggrundande inkomst för företagare under företagets uppbyggnadsskede föreslår regeringen att det generella uppbyggnadsskedet även ska gälla för aktiebolag och att det utökas till 36 månader. Förslagen har remitterats. Regeringen anger att en proposition kommer att lämnas under våren 2018. Det noteras att Parlamentariska socialförsäkringsutredningen föreslår att ersättning till företagare som driver företag i aktiebolagsform under ett uppbyggnadsskede bör baseras på tidigare faktiska

inkomster (EGI). Regeringen aviserar i budgetpropositionen att de arbetar vidare med förslaget.

Utskottet instämmer i motionsyrkandena om att trygghetssystemen för företagare men även för kombinatörer bör förbättras. Fler ska våga starta företag och känna sig trygga vid sjukdom eller föräldraledighet. Under tiden företaget befinner sig i uppbyggnadsskedet är tryggheten särskilt viktig. Med hänsyn till att det arbete som nu pågår bör avvaktas avstyrks motionerna 2017/18:912 (SD), 2017/18:3638 (C) yrkande 6, 2017/18:3776 (C) yrkandena 16 och 17, 2017/18:2839 (C) yrkande 1, 2017/18:3613 (L) yrkande 2, 2017/18:3835 (KD) yrkande 12, 2017/18:5 (KD), 2017/18:3747 (KD) yrkande 14, 2017/18:812 (S), 2017/18:860 (S), 2017/18:1465 (S) och 2017/18:1815 (S).

Utskottet anser inte att sjuklöneansvaret ska avskaffas och avstyrker därför motion 2017/18:3456 (V) yrkande 8.

Sjukskrivningsprocessen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att bl.a. stärka rehabiliteringskedjan, utöka kontrollstationerna och införa en rehabiliteringsombudsman eller en mentor för enskilda i sjukskrivningsprocessen. Jämför reservation 12 (M, C, L, KD), 13 (C), 14 (V) och 15 (KD).

Gällande ordning

Rehabiliteringskedjan

För att en försäkrad ska ha rätt till sjukpenning krävs att dennes arbetsförmåga är nedsatt med minst en fjärdedel på grund av sjukdom.

Bedömningen av rätt till sjukpenning görs för den som har en anställning utifrån fasta tidsgränser, den s.k. rehabiliteringskedjan, som styr när och i förhållande till vilket eller vilka arbeten som arbetsförmågan ska prövas.

Under de första 90 dagarna i en sjukperiod bedöms arbetsförmågan i förhållande till det vanliga arbetet eller annat lämpligt arbete som den försäkrades arbetsgivare tillfälligt erbjuder. Från och med den 91:a dagen i sjukperioden ska hänsyn även tas till om den försäkrade kan utföra något annat arbete hos arbetsgivaren som denne erbjuder. Från och med den 181:a dagen ska det dessutom bedömas om den försäkrade kan försörja sig själv genom sådant arbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden eller genom annat lämpligt arbete som är tillgängligt. Om det finns särskilda skäl, eller om det i annat fall kan anses oskäligt, kan sjukpenning betalas ut även om den försäkrade bedöms ha en arbetsförmåga i ett arbete som är normalt förekom-

mande på arbetsmarknaden. Särskilda skäl tar sikte på att det finns en välgrundad anledning att tro att den försäkrade före ett års sjukskrivning ska kunna återgå helt i arbete hos sin arbetsgivare.

Från och med dag 366 i rehabiliteringskedjan ska arbetsförmågan alltid bedömas i förhållande till arbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden om det inte kan anses oskäligt.

Försäkringskassan

Försäkringskassan har ansvar för att samordna och utöva tillsyn över de insatser som behövs för rehabiliteringsverksamheten (30 kap. 8–11 §§ SFB). Vidare ska Försäkringskassan i samråd med den försäkrade se till att den försäkrades behov av rehabilitering snarast klarläggs, och att de åtgärder vidtas som behövs för en effektiv rehabilitering. Försäkringskassan ska, om den försäkrade medger det, samverka med arbetsgivaren, arbetstagarorganisationen, hälso- och sjukvården, socialtjänsten och med Arbetsförmedlingen och andra myndigheter som berörs. Försäkringskassan ska verka för att nämnda organisationer och myndigheter, var och en inom sitt område, vidtar de åtgärder som behövs för en effektiv rehabilitering av den försäkrade. Slutligen ska Försäkringskassan se till att rehabiliteringsåtgärder påbörjas så snart det är möjligt av medicinska och andra skäl.

Arbetslivsinriktad rehabilitering

Arbetslivsinriktad rehabilitering ska leda till att arbetstagaren ska kunna återgå till sitt gamla arbete eller få ett annat lämpligt arbete hos sin nuvarande arbetsgivare. Åtgärder kan omfatta bl.a. ändrade arbetsuppgifter, arbetsträning, ändrade arbetstider, tekniska anpassningsåtgärder och särskilda arbetshjälpmedel. Arbetsgivaren är dock inte skyldig att vidta åtgärder som innebär en utvidgning av verksamheten eller att skapa nya arbetsuppgifter. För anställda är det arbetsgivaren som ansvarar för den arbetslivsinriktade rehabiliteringen.

Medicinsk rehabilitering

Syftar till att så långt som möjligt återställa den fysiska och psykiska funktionsförmågan. Medicinsk rehabilitering utförs till största delen av hälso- och sjukvården.

Yrkesinriktad rehabilitering

Yrkesinriktad rehabilitering bedrivs vid Arbetsförmedlingen och syftar till att arbetssökande med särskilda behov ska få hjälp att finna och få ett arbete i första hand på den reguljära arbetsmarknaden. Rehabiliteringen består av utredning och funktionsbedömning, vägledning, arbetsprövning, arbetsplatsanpassning, studie- och yrkesvägledning, information om studier och yrken och anställningsförberedande aktiviteter.

Social rehabilitering

Social rehabilitering sker i huvudsak i kommunal regi och syftar främst till att ge ekonomisk och social trygghet och att få människor att fungera socialt. Socialtjänsten ansvarar för social rehabilitering.

Tidiga och anpassade åtgärder

Staten ger stöd till arbetsgivare vid köp av utredningstjänster för att förebygga sjukfall och för att vid sjukfall öka arbetstagares möjligheter att återgå i arbete. Stödet ska underlätta för arbetsgivare att vidta tidiga och anpassade åtgärder enligt förordningen (2014:67) om bidrag till arbetsgivare för köp av arbetsplatsnära stöd för återgång i arbete.

Finansiell samordning genom samordningsförbund (Finsam)

Finansiell samordning bedrivs av samordningsförbund och är en frivillig samverkan mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, landsting, region samt en eller flera kommuner. Försäkringskassan bidrar med statens andel motsvarande hälften av medlen, landsting och kommun ska bidra med var sin fjärdedel. Insatserna inom Finsam ska avse individer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser och ska syfta till att dessa uppnår eller förbättrar sin förmåga att utföra förvärvsarbete. Målgruppen befinner sig ofta långt från arbetsmarknaden.

Bidrag till hälso- och sjukvården

Regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting träffade i december 2016 en överenskommelse som gäller för 2017 och 2018: En kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess – överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting 2017–2018. Överenskommelsen omfattar totalt 2 888 miljoner kronor, 1 444 miljoner kronor per år, för insatser som bidrar till en kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess.

Försäkringsmedicinska utredningar

Försäkringskassan kan i vissa fall begära in kompletterande medicinska underlag, s.k. försäkringsmedicinska utredningar, vid sidan om det läkarintyg som utfärdats av den försäkrades behandlande läkare. Underlagen ska ge en fördjupad beskrivning av sjukdomens konsekvenser för individens funktions-tillstånd och förmåga till aktivitet. Den pilotverksamhet med aktivitetsförmågeutredningar (AFU) som pågått sedan 2013 avslutas den 31 oktober 2016, och utredningsformen permanentas för att alla landsting fr.o.m. den 1 november 2016 ska kunna välja att göra AFU.

Motionerna

I motion 2017/18:3029 av Johan Forssell m.fl. (M, C, L, KD) begärs ett tillkännagivande om att stärka dagens rehabiliteringskedja. Enligt motionärerna bör det införas fler kontrollinsatser av olika slag, inklusive tidsgränser. Detta minskar användningen av sjukförsäkringen, både direkt via kontrollerna i sig och indirekt via drivkrafter att inte vilja bli kontrollerad.

I motion 2017/18:1004 av Lars Beckman (M) begärs ett tillkännagivande om behovet av att höja kunskapsnivån i sjukförsäkringen. Motionären anser att sjukskrivningarna kan minskas om samtliga aktörer får nödvändig information och tillämpar sjukförsäkringen enligt gällande lagstiftning.

I partimotion 2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 65–67 begärs tillkännagivanden om att korta ned sjukskrivningarna genom ökad kunskap om rehabiliteringskravet, att verka för tidig omställning och coaching och en ändrad rekommendation för den första sjukskrivningen samt att underlätta återkomst till arbete för sjukskrivna genom en flexibel återgång i arbete. Motionärerna anser att en tidig och tät kontakt mellan den försäkrade och aktörerna är nyckeln till en snabb återgång i arbete. Den första kontakten bör inledas efter en vecka och följas upp. Det bör räcka att arbetsgivaren återrapporterar retroaktivt till Försäkringskassan. I yrkande 70 begärs ett tillkännagivande om att människor genom stärkt samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan bör få mer stöd att hitta ett nytt arbete.

I kommittémotion 2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att effekterna av de nya och förstärkta rehabiliteringsinsatserna inom sjukförsäkringen bör följas upp och utvärderas. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheten till utökade kontrollstationer inom sjukförsäkringen för att stoppa de ökande sjuktalen. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheterna till mer stöd för arbetsgivarna så att de lättare kan medverka till den anställdes återgång i arbete.

Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) begär i kommittémotion 2017/18:2333 yrkande 1 ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda andra mer rätts-säkra möjligheter att minska sjukfrånvaron än att sätta ett kvantitativt mål om att minska sjukpenningtalet. Enligt motionärerna riskerar målet om att minska sjukpenningtalet att vrida fokus bort från individens inkomstrygghet vid sjukdom och från samhällets rehabiliteringsansvar och ansvar för en god arbetsmiljö. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att det bör utredas om tidsgränserna i rehabiliteringskedjan är till den enskildes fördel eller om de bör slopas. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att utreda införandet av en rehabiliteringsombudsman. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning om möjligheten att ta ut sanktionsavgifter för de arbetsgivare som inte fullgör sina skyldigheter att underlätta för en anställd att återgå till arbetet.

I kommittémotion 2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om rehabiliteringskedjan. Motionärerna anser att

tidsgränser och fastställda avstämningpunkter bidrar till en mer aktiv sjukskrivningsprocess, vilket är viktigt för den enskilde och dennes möjligheter att så snabbt som möjligt kunna återgå till arbetet. I yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om en mentor som stöd för enskilda i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen. Motionärerna anser att huvuduppgiften ska vara att stödja och underlätta samspelet mellan den sjukskrivne, arbetsplatsen och andra aktörer.

I motion 2017/18:1027 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att se över rutiner för sjukskrivning i samband med besvär som hänförts till endometrios.

I motion 2017/18:1036 av Annika Eclund (KD) begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheten att införa flexibel sjukskrivning samt att utreda om flexibel sjukskrivning är tillämpligt på fler diagnoser än cancer. Motionären anser att det behöver bli enklare att växla mellan arbete och sjukskrivning. Den sjukskrivne bör få möjlighet att arbeta den eller de dagar som han eller hon orkar.

I motion 2017/18:689 av Sultan Kayhan (S) begärs ett tillkännagivande om vikten av att frågan om våldsutsatthet ställs av sjukvården och av Försäkringskassan vid längre sjukskrivningar. Enligt motionären bör regeringen ge sjukvården och Försäkringskassan i uppdrag att motverka mäns våld mot kvinnor, genom att ställa krav på att frågan om våldsutsatthet ställs vid samtliga långa sjukfall.

I motion 2017/18:1411 av Patrik Engström m.fl. (S) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att regeringen behöver ta initiativ för att förtydliga arbetsmarknadsbegreppet i sjukförsäkringen. Motionärerna anser att reglerna bör ändras och att den försäkrades arbetsförmåga bör bedömas utifrån faktiska arbeten som den enskilde kan klara av och inte utifrån en teoretisk arbetsmarknad och medicinska krav. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att regelverket om ”särskilda skäl” bör förtydligas och att det bör kunna tas mer individuella hänsyn. Motionärerna anser att reglerna som fanns före 2008 med möjlighet att ta hänsyn till t.ex. ålder och utbildning bör återinföras.

I motion 2017/18:1904 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om en översyn av sjukförsäkringens tidsgränser och Försäkringskassans tolkning av rättspraxis för att säkerställa en rättssäker sjukförsäkring som ger ekonomisk trygghet vid sjukdom. Motionärerna anser att regelverket bör ta hänsyn till att rehabiliteringsprocessen ser olika ut för olika sjukdomstillstånd och att prövningen måste ta fler individuella hänsyn.

I motion 2017/18:2218 av Annelie Karlsson och Marianne Pettersson (båda S) begärs ett tillkännagivande om att se till att dagens sjukförsäkring ger större möjlighet till individuella hänsyn vid prövningen mot normalt förekommande arbete. Motionärerna anser att möjligheten till särskilda skäl som ålder och utbildning bör finnas i bedömningen. Det är inte rimligt att ställa samma krav på en lågutbildad 64-åring i glesbygd som en högutbildad 33-åring i storstad.

I motion 2017/18:2207 av Sultan Kayhan (S) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att genomföra en översyn för att undersöka hur en total

överblick och tydlighet i ansvaret för individen ska kunna uppnås för att ingen ska riskera att hamna utanför trygghetssystemen vid sjukdom. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att ge Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen i uppdrag till att arbeta fram samma definition av begreppet arbetsförmåga. Motionären anser att reglerna bör utformas så att en enskild person inte riskerar att hamna mellan stolarna.

I motion 2017/18:2216 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlgvist (båda S) begärs ett tillkännagivande om att införa ett fungerande regelverk för rehabilitering. Enligt motionärerna måste arbetet med rehabilitering påbörjas tidigare för att minska sjukskrivningarna.

I motion 2017/18:2217 av Sultan Kayhan (S) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att införa en längre utbildning i sjukförsäkring för läkare samt uppföljande seminarier för mer erfarna läkare. Motionären anser att läkare behöver få verktyg och kunskap för att hantera sjukskrivningar och utfärda läkarintyg redan från första dagen i en sjukperiod. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att genomföra en översyn av Socialstyrelsens försäkringsmedicinska beslutsstöd i dialog med vården. Motionären anser att Socialstyrelsens försäkringsmedicinska beslutsstöd behöver anpassas i dialog med vården för att undvika generalisering av diagnoser, eftersom människor reagerar olika och har olika förutsättningar för tillfrisknande.

Utskottets ställningstagande

Regeringen har i enlighet med åtgärdsprogrammet för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro vidtagit åtgärder för bättre arbetsmiljö, ökad jämställdhet, höjd kvalitet i Försäkringskassans handläggning och bättre möjligheter för individen att få rehabilitering samt andra åtgärder på arbetsplatserna. Åtgärder har också vidtagits för att utveckla hälso- och sjukvårdens roll i sjukskrivningsprocessen, öka kunskapen om sjukfrånvaron samt förbättra möjligheterna för unga med aktivitetsersättning att komma i arbete. Bland annat pågår ett samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen för att skapa goda förutsättningar för övergången från sjukförsäkringen till arbetsförmedlingen. Vidare har Försäkringskassan och Socialstyrelsen gemensamt analyserat skillnader i sjukskrivningspraxis. För att öka kunskapen om hur personer ska kunna få ett bättre stöd tillbaka från sjukskrivning har Försäkringskassan i uppdrag att följa upp sjukfrånvarons utveckling. En arbetsgrupp i Regeringskansliet utreder formerna för en permanent koordinatorfunktion inom hälso- och sjukvården. Därutöver har Socialstyrelsen ett permanent uppdrag att uppdatera och utvärdera det försäkringsmedicinska beslutsstödet. Utskottet kan således konstatera att ett omfattande arbete pågår för att utveckla sjukskrivningsprocessen och därigenom öka förutsättningarna för individers återgång till arbetslivet.

I budgetpropositionen för 2018 föreslås dessutom en lagreglerad skyldighet för arbetsgivaren för att planera tidiga insatser som underlättar för den försäkrade att återgå i arbete. Skyldigheten ska kombineras med ett utvidgat

statligt stöd för att stimulera och underlätta arbetsplatsinriktade rehabiliteringsinsatser. Utskottet välkomnar förslaget som kan öka enskildas möjlighet till t.ex. successiv återgång i arbete genom deltidssjukskrivning, arbetsträning eller anpassning av arbetstider eller arbetsuppgifter.

I likhet med regeringen konstaterar utskottet emellertid att Försäkringskassan inte i tillräcklig omfattning har gjort de lagstadgade bedömningarna vid de fasta tidsgränserna i rehabiliteringskedjan i tid och att kvaliteten i bedömningarna ofta inte har varit tillräcklig för att sjukskrivnas möjligheter till återgång i arbete, rehabilitering och omställning ska kunna tas till vara. Av budgetpropositionen framgår att andelen bedömningar före tidsgränserna ökat under 2015 och 2016. Numera görs 81 procent av bedömningarna vid 90-dagarsgränsen och 79 procent av bedömningarna vid 180-dagarsgränsen i tid. Regeringen avser att närmare analysera betydelsen av avstämningstidpunkter och kontrollstationer för bedömning av individens arbetsförmåga, rehabiliteringsbehov m.m.

Utskottet delar regeringens bedömning att de olika skedena i sjukskrivningsprocessen bör stärkas ytterligare för att den enskilde ska kunna återfå sin arbetsförmåga och återgå i arbete. Även dialogen mellan aktörerna bör vidareutvecklas eftersom varken Försäkringskassan eller någon av de andra aktörerna ensam och ensidigt kan skapa förutsättningar för en långsiktigt stabil utveckling.

Utskottet ser positivt på regeringens samlade ansträngningar att på olika sätt vidareutveckla sjukskrivningsprocessen. Enligt utskottet bör det arbete som nu pågår avvaktas. Motionerna 2017/18:3029 (M, C, L, KD), 2017/18:1004 (M), 2017/18:3685 (C) yrkandena 65–68 och 70, 2017/18:3776 (C) yrkandena 1, 2 och 4, 2017/18:2333 (V) yrkandena 2–4, 2017/18:3835 (KD) yrkandena 7 och 9, 2017/18:1036 (KD), 2017/18:2207 (S) yrkandena 1 och 2, 2017/18:2216 (S) och 2017/18:2217 (S) yrkandena 1 och 2 avstyrks med det anförda.

Kriteriet för tidsgränsen vid 90-dagarsprövning är att bedöma arbetsförmågan mot annat arbete hos arbetsgivaren. Vid 180- respektive 365-dagarsprövningen ska bedömningen göras mot förvärvsarbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden eller annat arbete som är tillgängligt för den försäkrade. Om det finns särskilda skäl, eller om det i annat fall kan anses oskäligt, kan sjukpenning betalas ut även om den försäkrade bedöms ha en arbetsförmåga i ett arbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. Särskilda skäl tar sikte på att det finns en välgrundad anledning att tro att den försäkrade före ett års sjukskrivning ska kunna återgå helt i arbete hos sin arbetsgivare. Tidsgränserna är således fasta och en individuell bedömning av personens arbetsförmåga görs i varje ärende.

Flera motioner tar upp problematiken kring definitionen av normalt förekommande arbete och den rättspraxis som finns, framför allt när det gäller bedömningen vid 180 dagar. Motionärerna menar att sjukförsäkringen inte är förutsägbar eftersom arbetsförmågan ska bedömas utifrån en fiktiv arbetsmarknad och en medicinsk bedömning av arbetsförmågan. Hänsyn tas

inte till den faktiska arbetsmarknaden och till de arbeten som den enskilde kan klara av. Arbetsförmågebedömningen sker således endast utifrån den försäkrades medicinska förutsättningar för arbete.

Högsta förvaltningsdomstolen definierar normalt förekommande arbete som ett arbete som är vanligt på arbetsmarknaden och där den försäkrades arbetsförmåga ska kunna tas till vara i full eller närmast full omfattning (RÅ 2008 ref. 15). Arbetet ska innebära krav på normal prestation och ska inte kräva någon anpassning, annat än i ringa omfattning, med hänsyn till funktionshinder eller medicinska besvär.

Om en person blir sjuk ska han eller hon snabbt få hjälp tillbaka till hälsa och arbete. Utskottet konstaterar att sjukförsäkringen ska ge ett skydd vid inkomstbortfall och att försäkringen ska vara trygg och förutsägbar när arbetsförmågan är nedsatt på grund av sjukdom. Det är därför av största vikt att de regler och lagar som sjukförsäkringen bygger på upprätthålls.

Utskottet delar motionärernas bedömning och oro. Utskottet anser därför att en översyn av regelverket och tillämpningen måste genomföras så snart som möjligt. Bedömningen vid 180-dagarsgränsen bör särskilt belysas och regeringen bör snarast återkomma med förslag till åtgärder som gäller bedömningen av arbetsförmågan kopplat till normalt förekommande arbete. Regeringen bör också se över tillämpningen när det gäller möjligheten att betala ut sjukpenning vid särskilda skäl. Det kan exempelvis gälla försäkrade som genomgår en medicinsk rehabilitering som kan leda till återgång i arbete. En översyn bör även inkludera möjligheten att ta hänsyn till ålder. Utskottet förutsätter att regeringen snarast påbörjar arbetet med en sådan översyn och skyndsamt lägger fram förslag till åtgärder. Utskottet anser därför inte att ett tillkännagivande till regeringen om detta är nödvändigt. Motionerna 2017/18:1411 (S) yrkandena 1 och 2, 2017/18:1904 (S) och 2017/18:2218 (S) får med detta anses delvis tillgodosedda och avstyrks.

Utskottet kan inte se annat än att endometrios, som är en kronisk gynekologisk sjukdom, och dess biverkningar ingår i sjukdomsbegreppet och ska berättiga till sjukpenning om sjukdomen eller dess biverkningar sätter ned arbetsförmågan med minst en fjärdedel. Det är dock inte riksdagens uppgift att ge riktlinjer för Försäkringskassans bedömning av frågan om rätt till sjukpenning vid olika sjukdomar. Motion 2017/18:1027 (KD) yrkande 1 avstyrks med det anförda.

I årsredovisningen för 2016 anger Försäkringskassan att den genomför utbildningar och har tagit fram metodstöd om våldsutsatthet. Det handlar om hur handläggaren ska våga fråga om våldsutsatthet, erbjuda rätt information och samordna åtgärder. Ett arbete pågår nu med att införa och tillämpa metodstödet. Yrkandet i motion 2017/18:689 (S) om vikten av att frågan om våldsutsatthet ställs av bl.a. Försäkringskassan får anses delvis tillgodosett och avstyrks.

För att bryta den negativa utvecklingen och stabilisera sjukfrånvaron samt utjämna skillnaderna mellan kvinnor och män beslutade regeringen i

september 2015 om dels ett kvantifierat mål för sjukfrånvaron, att sjukpenningtalet högst ska uppgå till 9,0 dagar vid utgången av 2020, dels ett brett åtgärdsprogram för att uppnå detta mål. Att regeringens redovisning förbättrats genom ett kvantifierat mål stärker enligt utskottet riksdagens möjligheter att bedöma utvecklingen i förhållande till det riksdagssatta målet. Något skäl till ändring av målet föreligger inte enligt utskottets mening. Motion 2017/18:2333 (V) yrkande 1 avstyrks med det anförda.

Aktivitets- och sjukersättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en översyn av sjukersättningen och möjligheterna att arbeta utan att förlora rätten till sjukersättning.

Jämför reservation 16 (C), 17 (V) och 18 (KD).

Gällande ordning

Aktivitetsersättning kan beviljas i två olika former, dels på grund av nedsatt arbetsförmåga, dels på grund av förlängd skolgång (36 kap. 15 § socialförsäkringsbalken, SFB).

Sjukersättning betalas ut till en försäkrad i åldrarna 19–64 år (33 kap. 16 § SFB). Under tiden en försäkrad har sjukersättning har han eller hon möjlighet att arbeta eller studera utan att förlora rätten till ersättningen, s.k. vilande sjukersättning (36 kap. 18 § SFB).

Både aktivitets- och sjukersättning betalas ut dels i form av en inkomstrelaterad ersättning, dels i form av garantiersättning till den som har inga eller låga förvärvsinkomster. Förmånerna kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Till den vars arbetsförmåga är helt eller i det närmaste helt nedsatt betalas hel förmån ut.

Försäkrad som, när sjukersättningssystemet trädde i kraft den 1 januari 2003, uppbar förtidspension fick denna omvandlad till inkomstrelaterad sjukersättning respektive garantiersättning genom en engångsinsats. Efter omvandlingen skulle den försäkrade i princip få oförändrad nettoersättning. Detta skedde genom att ett justeringsbelopp beräknades och sedan användes för att öka eller minska den bruttoersättning som beräknades enligt de nya reglerna.

För försäkrade som i juni 2008 hade rätt till icke tidsbegränsad sjukersättning gäller att de kan arbeta och behålla rätten till sjukersättning. Den utbetalda sjukersättningen minskas dock till viss del med hänsyn till arbetsinkomstens storlek (s.k. steglös avräkning). Syftet med dessa regler är att underlätta återgången till arbete.

Motionerna

I motion 2017/18:1272 av Finn Bengtsson (M) begärs ett tillkännagivande om möjligheten att överväga en förändrad beräkning av sjukersättningen för att bättre än i dag stödja arbetslinjen. Motionären anser att den som har partiell sjukersättning och som har arbetat på deltid vid en övergång till utökad sjukersättning bör kunna välja en beräkningsgrund som antingen tar hänsyn till aktuell lönesituation eller skälig löneutveckling.

I motion 2017/18:2736 av Jenny Petersson (M) begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheten att fler ska kunna börja arbeta med bibehållen sjukersättning under en viss tid. Enligt motionären bör rätten att arbeta med bibehållen förmån gälla även de som har sjukersättning enligt gällande regler före juli 2008.

I motion 2017/18:3209 av Erik Ottoson (M) begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheten för personer som förtidspensionerats före 2003 att återgå till förvärvsarbete om de så önskar. Enligt motionären bör dessa personer få återgå till arbetet och behålla en del av sin förtidspension.

Solveig Zander m.fl. (C) begär i kommittémotion 2017/18:3776 yrkande 9 ett tillkännagivande om att se över möjligheten för människor med funktionsnedsättning som har sjukersättning att pröva att ta ett erbjudet jobb utan att förlora sin ersättning.

Även i motion 2017/18:232 av Solveig Zander m.fl. (C) begärs ett liknande tillkännagivande som ovan.

Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) begär i kommittémotion 2017/18:1938 yrkande 1 ett tillkännagivande om att regelverket bör ses över för beviljande av sjukersättning för att göra det lättare att beviljas ersättning. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda hur sjuk- och aktivitetsersättning ska kunna ges i fler steg än dagens fyra. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att det bör göras en översyn med syfte att reglera rätten för personer med bl.a. aktivitets- och sjukersättning att engagera sig ideellt utan att det inkräktar på rätten till ersättning. Motionärerna anser att många inte vågar engagera sig i t.ex. en ideell förening eller ett politiskt parti eftersom det kan inkräkta på deras rätt till ersättning. Det måste betraktas som en allvarlig inskränkning i demokratin.

I kommittémotion 2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkande 14 begärs ett tillkännagivande om den sänkta åldersgränsen för beviljande av sjukersättning. Motionärerna anser att yngre ersättningsberättigade personer bör stimuleras att ägna sig åt habiliterande och rehabiliterande aktiviteter av olika slag. Regeringen bör följa upp de nya reglerna om sjukersättning för yngre personer.

I motion 2017/18:1117 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om en översyn av gällande regelverk för att kunna räkna upp sjukersättningen.

I motion 2017/18:1373 av Emanuel Öz (S) begärs ett tillkännagivande om att se över och stärka skyddet i sjukförsäkringen. Motionären anser att sjukersättningen bör räknas upp för att uppnå en rimlig levnadsstandard.

Margareta Larsson (–) begär i motion 2017/18:1543 ett tillkännagivande om att tillsätta en utredningsgrupp utifrån motionens intentioner. Motionären anser att förtidspensionen bör omprövas för personer med diagnosen adhd, autism eller Aspergers syndrom eftersom dessa personer kan anses ha arbetsförmåga.

Utskottets ställningstagande

Hel inkomstrelaterad sjukersättning och aktivitetsersättning höjdes den 1 oktober 2015 till 64,7 procent av den försäkrades antagandeinkomst. Den tidigare ersättningsnivån var 64 procent. Under 2017 stärktes den ekonomiska tryggheten vad gäller villkor och nivåer för mottagare av aktivitets- och sjukersättning ytterligare. Dessutom lämnades förslag för att skapa bättre möjligheter och underlätta för långtidssjuka att prova på arbete eller studera en tid med bibehållen aktivitetsersättning. Regeringen föreslår i årets budgetproposition ytterligare höjningar av nivåerna. Utskottet ser positivt på regeringens förslag. Med hänsyn till detta anser utskottet inte att det nu finns anledning att föreslå att riksdagen ska göra ett tillkännagivande om att villkor och nivåer för aktivitets- och sjukersättningen bör ses över. Motionerna 2017/18:1938 (V) yrkandena 1 och 2, 2017/18:3835 (KD) yrkande 14, 2017/18:1099 (S), 2017/18:1373 (S) och 2017/18:1543 (–) avstyrks därmed.

Sjukersättning beräknas utifrån en s.k. antagandeinkomst. De arbetsinkomster som en person haft under tid med sjukersättning på deltid påverkar inte hur hög sjukersättningen blir om graden av sjukersättningen senare ändras. Även om en försäkrad går från sjukersättning på deltid till sjukersättning på heltid används den inledningsvis fastställda antagandeinkomsten.

Det är inte alltid till den försäkrades nackdel att den inledningsvis fastställda antagandeinkomsten ligger till grund för sjukersättningen även när graden av sjukersättning ökar. En ändring av regelverket så att en ny antagandeinkomst fastställs i samband med att ersättningsgraden ändras, kan ge både lägre och högre ersättning jämfört med nuvarande regelverk. Det beror på förhållandena i det enskilda fallet. Enligt en rapport från Försäkringskassan 2012 skulle nästan hälften (48 procent) få lägre eller samma ersättningsnivå om en ny beräkning skulle ha gjorts av antagandeinkomsten. Nuvarande regelverk har utan tvivel nackdelar för vissa personer som arbetar deltid och har sjukersättning på deltid. Samtidigt är det inte självklart hur systemet kan förändras utan att skapa nya nackdelar. Utskottet förutsätter att regeringen arbetar med frågan för att kontinuerligt utveckla försäkringen och öka tryggheten. Utskottet är därför inte nu berett att föreslå ett tillkännagivande om ändrade regler. Motion 2017/18:1272 (M) avstyrks med det anförda.

Personer som när sjukersättningssystemet trädde i kraft den 1 januari 2003 hade förtidspension fick denna omvandlad till sjukersättning genom en engångsinsats. Utskottets uppfattning är att personer som fått sin förtidspensionsförmån omvandlad till sjukersättning och i juni 2008 hade rätt till icke

tidsbegränsad sjukersättning har rätt att arbeta och behålla rätten till sjukersättning enligt reglerna för steglös avräkning. Motion 2017/18:2736 (M), 2017/18:3776 (C) yrkande 9 och 2017/18:232 (C) avstyrks därmed.

En grundläggande princip i sjukförsäkringen är att en person inte har rätt till ersättning för den del som personen förvärvsarbetar eller för övrigt kan antas ha arbetsförmåga. Personer som har sjukersättning enligt de regler som gällde före den 1 juli 2008 har möjlighet att arbeta ideellt och med politiska uppdrag och ändå behålla sin sjukersättning. Övriga personer med hel sjuk- eller aktivitetsersättning har möjlighet till ett ideellt arbete eller ett förvärvsarbete inom ramen för den restarbetsförmåga som personerna kan antas ha kvar, den s.k. åttondelen (prop. 1997/98:111). En bedömning måste göras i varje enskilt fall av hur aktiviteterna påverkar rätten till ersättning (RÅ 2006 ref. 17). Utskottet vill i detta sammanhang särskilt understryka värdet av ideellt arbete och politiska uppdrag när det gynnar den enskildes rehabilitering och återgång i arbete. Utskottet finner dock inte skäl att föreslå någon översyn av dessa regler. Motionerna 2017/18:3209 (M) och 2017/18:1938 (V) yrkande 3 avstyrks därför.

Arbetskadaersättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en mer jämställd arbetskadeförsäkring och att ersättning ska kunna ges som en engångssumma.

Jämför reservation 19 (C).

Motionerna

Lotta Finstorp (M) har i motion 2017/18:1015 yrkande 1 begärt ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga åtgärder för att klargöra och sammanställa samhällets verkliga kostnader för arbetsskador på årlig basis. Enligt motionären pekar Parlamentariska socialförsäkringsutredningen på det faktum att samhällets totala kostnader för arbetsskador inte är synliga. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning som tar fram en modell för en obligatorisk, primär arbetskadeförsäkring som vilar på försäkringsmässig grund och som skapar ekonomiska drivkrafter för arbetsgivare att skapa trygga och säkra arbetsmiljöer.

I kommittémotion 2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 10 begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheten att genussäkra arbetskadeförsäkringen så att såväl kvinnor som män får ett bra skydd. Enligt motionärerna behandlas kvinnor och män olika inom arbetskadeförsäkringen, och osakliga skillnader bör rättas till. I yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om att utreda möjligheten till en engångssumma som ersättning i vissa fall inom arbetskadeförsäkringen. I de fall det inte kan garanteras att det är

arbetsplatsen som skadan beror på skulle den sjukskrivna i stället få en engångssumma.

I motion 2017/18:1115 av Eva-Lena Jansson (S) begärs ett tillkännagivande om en reformerad och moderniserad arbetsskadeförsäkring. Motionären anser att dagens arbetsskadeförsäkring och tillämpningen av försäkringen inte kan anses vara vare sig rättssäker eller jämställd samt att det finns behov av att skyndsamt reformera och modernisera arbetsskadeförsäkringen.

I motion 2017/18:2138 av Emanuel Öz (S) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att ändra i socialförsäkringsbalken så att allvarliga psykiska besvär, sjukdomar och skador samt kränkande särbehandling och mobbning inte ska omfattas av undantagsbestämmelsen i 39 kap. 5 § socialförsäkringsbalken. Enligt motionären tillämpas undantagsbestämmelsen om att vissa psykiska och psykosomatiska besvär inte ska anses som arbetsskada alltför generöst, vilket leder till rättsosäkerhet och ofta upplevs som en följdkränkning för den drabbade.

Utskottets ställningstagande

Den som skadar sig på sin arbetsplats kan få ersättning från den allmänna arbetsskadeförsäkringen, som betalas ut av Försäkringskassan. Försäkringen omfattar alla anställda, egna företagare och uppdragstagare.

Parlamentariska socialförsäkringsutredningen har lämnat ett antal förslag till angelägna förbättringar för ökad likformighet, transparens och rättvisa i arbetsskadeförsäkringarna. Syftet är att värna förtroendet för socialförsäkringarna och göra försäkringarna långsiktigt hållbara. Förslagen omfattar bl.a. ett nytt bedömningsstöd för prövning av arbetsskadeärenden, inrättande av ett arbetsmedicinskt råd och satsningar på statistik och forskning. Osakliga skillnader i beviljandegraden mellan kvinnor och män ska förebyggas. Även förstärkta drivkrafter för arbetsgivare föreslås. I betänkandet Samlad kunskap – stärkt handläggning (SOU 2017:25) lämnas förslag om en mer jämställd och rättssäker försäkring vid arbetsskada. I betänkandet behandlas även bl.a. bestämmelserna om arbetsskada vid psykisk ohälsa.

Utskottet anser att regeringens beredning av förslagen bör avvaktas. Utskottet noterar att regeringen har tillfört Statens beredning för medicinsk och social utvärdering medel för 2018 för att göra kunskapsöversikter om arbetsmiljöns betydelse för uppkomsten av sjukdom (utg.omr. 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg). Särskilt kvinnors arbetsmiljö ska beaktas. Motionerna 2017/18:1015 (M) yrkandena 1 och 2, 2017/18:3776 (C) yrkandena 10 och 11, 2017/18:1115 (S) och 2017/18:2138 (S) yrkande 6 avstyrks med det anförda.

Reservationer

1. Socialförsäkringen, punkt 2 (M)

av Johan Forssell (M), Mikael Cederbratt (M), Lars-Arne Staxäng (M) och Helena Bonnier (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3031 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,

2017/18:3032 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 6,

2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 63,

2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 22 och

2017/18:3753 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 7 och avslår motionerna

2016/17:3346 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 16,

2017/18:964 av Kerstin Lundgren (C),

2017/18:1038 av Annika Eclund (KD),

2017/18:1192 av Jesper Skalberg Karlsson och Jessika Roswall (båda M),

2017/18:1353 av Mikael Oscarsson (KD),

2017/18:1415 av Johan Andersson m.fl. (S),

2017/18:1592 av Jennie Åfeldt m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:1622 av Jennie Åfeldt och Markus Wiechel (båda SD),

2017/18:1652 av Anders Hansson (M),

2017/18:1691 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 1 och 2,

2017/18:1722 av Margareta Cederfelt och Lars-Arne Staxäng (båda M),

2017/18:1770 av Finn Bengtsson (M),

2017/18:2023 av Anette Åkesson (M),

2017/18:2289 av Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkandena 1–3,

2017/18:2333 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 5,

2017/18:2589 av Lotta Olsson (M),

2017/18:2828 av Finn Bengtsson (M),

2017/18:2913 av Johan Hultberg (M),

2017/18:2963 av Jesper Skalberg Karlsson (M),

2017/18:3018 av Annika Lillemets m.fl. (MP),

2017/18:3182 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 2,

2017/18:3625 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 22,

2017/18:3683 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 4,

2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 68 och 71,
2017/18:3750 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 65,
2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 6,
2017/18:3784 av Mikael Jansson och David Lång (båda SD) yrkande 2,
2017/18:3789 av Annika Qarlstson m.fl. (C) yrkandena 25 och 27,
2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 1, 2, 6, 10 och 13 samt
2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 12.

Ställningstagande

Det bör ställas krav på kvalificering för att enskilda ska få rätt till bidrag och förmåner. Bara den som arbetar eller har en permanent och laglig bosättning i Sverige bör ha rätt till bidrag och förmåner. När det gäller vuxna utan barn bör de ha rätt till etableringsersättning eller försörjningsstöd samt bostadsbidrag till dess de kvalificerat sig genom arbete. Äldre bör få äldreförsörjningsstöd och bostadstillägg. Asylsökande med barn bör endast ha rätt till etableringsersättning – inklusive etableringstillägg – alternativt försörjningsstöd samt bostadsbidrag, barnbidrag, underhållsstöd och föräldrapenning fram till barnets ettårsdag. Arbetslinjen i socialförsäkringen måste stärkas och i högre grad baseras på arbete.

Fler lever allt längre och kan vara yrkesverksamma längre upp i åldrarna. Möjligheterna och drivkrafterna bör därför öka så att fler kan jobba längre. Vidare behöver möjligheterna och drivkrafterna att agera för att hjälpa försäkrade tillbaka till arbetslivet stärkas för samtliga aktörer i sjukförsäkrings-systemet.

Regeringen bör återkomma med förslag i enlighet med det anförda.

Vidare måste organiserad och systematisk ekonomisk välfärdsbrottslighet förebyggas och bekämpas. Regeringen bör skyndsamt genomföra förslagen från utredningen Kvalificerad välfärdsbrottslighet (SOU 2017:37).

2. Socialförsäkringen, punkt 2 (SD)

av Jennie Åfeldt (SD) och Heidi Karlsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:1622 av Jennie Åfeldt och Markus Wiechel (båda SD) och
2017/18:2289 av Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkandena 1–
3 och

avslår motionerna

2016/17:3346 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 16,

2017/18:964 av Kerstin Lundgren (C),
2017/18:1038 av Annika Eclund (KD),
2017/18:1192 av Jesper Skalberg Karlsson och Jessika Roswall (båda M),
2017/18:1353 av Mikael Oscarsson (KD),
2017/18:1415 av Johan Andersson m.fl. (S),
2017/18:1592 av Jennie Åfeldt m.fl. (SD) yrkande 1,
2017/18:1652 av Anders Hansson (M),
2017/18:1691 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 1 och 2,
2017/18:1722 av Margareta Cederfelt och Lars-Arne Staxäng (båda M),
2017/18:1770 av Finn Bengtsson (M),
2017/18:2023 av Anette Åkesson (M),
2017/18:2333 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 5,
2017/18:2589 av Lotta Olsson (M),
2017/18:2828 av Finn Bengtsson (M),
2017/18:2913 av Johan Hultberg (M),
2017/18:2963 av Jesper Skalberg Karlsson (M),
2017/18:3018 av Annika Lillemets m.fl. (MP),
2017/18:3031 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,
2017/18:3032 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 6,
2017/18:3182 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 2,
2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 63,
2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 22,
2017/18:3625 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 22,
2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 4,
2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 68 och 71,
2017/18:3750 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 65,
2017/18:3753 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 7,
2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 6,
2017/18:3784 av Mikael Jansson och David Lång (båda SD) yrkande 2,
2017/18:3789 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkandena 25 och 27,
2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 1, 2, 6, 10 och 13 samt
2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 12.

Ställningstagande

För att en enskild ska få rätt till förmåner från socialförsäkringssystemet bör det ställas krav på laglig vistelse i landet. Regeringen bör återkomma till riksdagen med lagförslag om att införa krav på uppehållsrätt för utbetalning av socialförsäkringsförmåner.

Försäkringskassans kontroll över utbetalningar till vissa EU-medborgare brister eftersom det saknas möjlighet att återkräva bidrag även om dessa har grundats på falska handlingar. Reglerna bör därför ändras för att möjliggöra återkrav när bidrag betalats ut felaktigt på falska handlingar. Vidare bör lagstiftningen ändras generellt för att undvika fusk.

När en försäkrad har en svår sjukdom eller lider av sviterna efter en olycka bör Försäkringskassan ha rätt att utan den försäkrades samtycke inhämta uppgifter om denne från hälso- och sjukvården. Regeringen bör se över om det kan införas en sådan möjlighet för Försäkringskassan.

3. Socialförsäkringen, punkt 2 (C)

av Solveig Zander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

- 2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 4,
2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 68 och 71 samt
2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 6 och
avslår motionerna
- 2016/17:3346 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 16,
2017/18:964 av Kerstin Lundgren (C),
2017/18:1038 av Annika Eclund (KD),
2017/18:1192 av Jesper Skalberg Karlsson och Jessica Roswall (båda M),
2017/18:1353 av Mikael Oscarsson (KD),
2017/18:1415 av Johan Andersson m.fl. (S),
2017/18:1592 av Jennie Åfeldt m.fl. (SD) yrkande 1,
2017/18:1622 av Jennie Åfeldt och Markus Wiechel (båda SD),
2017/18:1652 av Anders Hansson (M),
2017/18:1691 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 1 och 2,
2017/18:1722 av Margareta Cederfelt och Lars-Arne Staxäng (båda M),
2017/18:1770 av Finn Bengtsson (M),
2017/18:2023 av Anette Åkesson (M),
2017/18:2289 av Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkandena 1–3,
2017/18:2333 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 5,
2017/18:2589 av Lotta Olsson (M),
2017/18:2828 av Finn Bengtsson (M),
2017/18:2913 av Johan Hultberg (M),
2017/18:2963 av Jesper Skalberg Karlsson (M),
2017/18:3018 av Annika Lillemets m.fl. (MP),
2017/18:3031 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,
2017/18:3032 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 6,
2017/18:3182 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 2,
2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 63,
2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 22,

2017/18:3625 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 22,
 2017/18:3750 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 65,
 2017/18:3753 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 7,
 2017/18:3784 av Mikael Jansson och David Lång (båda SD) yrkande 2,
 2017/18:3789 av Annika Qarllsson m.fl. (C) yrkandena 25 och 27,
 2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 1, 2, 6, 10 och 13 samt
 2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 12.

Ställningstagande

Regler och bidragssystem måste utformas så att de ger stöd för enskildas drivkrafter att arbeta. Försäkrings- och bidragssystemen måste ha tydliga tidsgränser. En förutsättning för att bryta tudelningen är att människor i utanförskap aktivt försöker söka sig därifrån. En anställd som är sjukskriven bör få rätt till en mer flexibel återgång i arbete. Det bör därför införas fler nivåer i sjukpenningen än 25, 50, 75 och 100 procent. Regeringen bör återkomma med förslag som möjliggör detta.

I enlighet med Parlamentariska socialförsäkringsutredningens förslag bör regeringen se över möjligheterna att ersätta karensdagen med ett karensavdrag. Vidare står kvinnor för en betydande del av sjuktalen i dag, vilket har ett starkt samband med effekterna av dagens familjebildningsmönster. Regeringen bör utreda jämställdhetsaspekten av sjukskrivningarna.

4. Socialförsäkringen, punkt 2 (V)

av Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:2333 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 5 och avslår motionerna

2016/17:3346 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 16,

2017/18:964 av Kerstin Lundgren (C),

2017/18:1038 av Annika Eclund (KD),

2017/18:1192 av Jesper Skalberg Karlsson och Jessika Roswall (båda M),

2017/18:1353 av Mikael Oscarsson (KD),

2017/18:1415 av Johan Andersson m.fl. (S),

2017/18:1592 av Jennie Åfeldt m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:1622 av Jennie Åfeldt och Markus Wiechel (båda SD),

2017/18:1652 av Anders Hansson (M),

2017/18:1691 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 1 och 2,

2017/18:1722 av Margareta Cederfelt och Lars-Arne Staxäng (båda M),
2017/18:1770 av Finn Bengtsson (M),
2017/18:2023 av Anette Åkesson (M),
2017/18:2289 av Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkandena 1–3,
2017/18:2589 av Lotta Olsson (M),
2017/18:2828 av Finn Bengtsson (M),
2017/18:2913 av Johan Hultberg (M),
2017/18:2963 av Jesper Skalberg Karlsson (M),
2017/18:3018 av Annika Lillemets m.fl. (MP),
2017/18:3031 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,
2017/18:3032 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 6,
2017/18:3182 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 2,
2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 63,
2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 22,
2017/18:3625 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 22,
2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 4,
2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 68 och 71,
2017/18:3750 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 65,
2017/18:3753 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 7,
2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 6,
2017/18:3784 av Mikael Jansson och David Lång (båda SD) yrkande 2,
2017/18:3789 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkandena 25 och 27,
2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 1, 2, 6, 10 och 13 samt
2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 12.

Ställningstagande

De som blir nollklassade vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst är de som inte har några eller har låga inkomster. Det kan gälla nyanlända som är sjuka eller föräldralediga. Även de med tidsbegränsade anställningar eller oregelbundna inkomster riskerar att nollklassas. SGI beräknas bakåt i tiden, och då speglar beräkningen av SGI inte alltid den inkomst en person har, har haft eller skulle ha fått. Förutsägbarheten för dessa personers försäkringsskydd är därmed liten. Regeringen bör se över reglerna för den sjukpenninggrundande inkomsten så att fler personer som har en sjukdom inkluderas i socialförsäkringen.

5. Socialförsäkringen, punkt 2 (KD)

av Aron Modig (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

- 2017/18:3750 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 65,
2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 1, 2, 6, 10 och 13 samt
2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 12 och
avslår motionerna
- 2016/17:3346 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 16,
2017/18:964 av Kerstin Lundgren (C),
2017/18:1038 av Annika Eclund (KD),
2017/18:1192 av Jesper Skalberg Karlsson och Jessika Roswall (båda M),
2017/18:1353 av Mikael Oscarsson (KD),
2017/18:1415 av Johan Andersson m.fl. (S),
2017/18:1592 av Jennie Åfeldt m.fl. (SD) yrkande 1,
2017/18:1622 av Jennie Åfeldt och Markus Wiechel (båda SD),
2017/18:1652 av Anders Hansson (M),
2017/18:1691 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 1 och 2,
2017/18:1722 av Margareta Cederfelt och Lars-Arne Staxäng (båda M),
2017/18:1770 av Finn Bengtsson (M),
2017/18:2023 av Anette Åkesson (M),
2017/18:2289 av Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkandena 1–
3,
2017/18:2333 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 5,
2017/18:2589 av Lotta Olsson (M),
2017/18:2828 av Finn Bengtsson (M),
2017/18:2913 av Johan Hultberg (M),
2017/18:2963 av Jesper Skalberg Karlsson (M),
2017/18:3018 av Annika Lillemets m.fl. (MP),
2017/18:3031 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,
2017/18:3032 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 6,
2017/18:3182 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 2,
2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 63,
2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 22,
2017/18:3625 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 22,
2017/18:3683 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 4,
2017/18:3685 av Annie Löf m.fl. (C) yrkandena 68 och 71,
2017/18:3753 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 7,
2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 6,
2017/18:3784 av Mikael Jansson och David Lång (båda SD) yrkande 2 och
2017/18:3789 av Annika Carlsson m.fl. (C) yrkandena 25 och 27.

Ställningstagande

Socialförsäkringssystemet ska ge ekonomisk trygghet under livets olika skeden. Försäkringarna bör därför vara obligatoriska och solidariskt finansierade via det offentliga, men utrymme bör även ges för kompletterande lösningar och personligt ansvarstagande. För att minska antalet sjukskrivningar bör det förebyggande arbetet ses i ett bredare perspektiv. Det krävs t.ex. goda förutsättningar och villkor inom arbetslivet för att hålla nere sjukskrivningstalen. Den som är sjukskriven bör stimuleras att delta i åtgärder som leder till en så god hälsa som möjligt och till snabb återgång till arbetslivet efter sjukdom eller skada. Vidare bör de fasta stegen i sjuk- och rehabiliteringspenningen och aktivitets- och sjukersättningen ersättas av en individanpassad procentsats mellan 25 och 100 procent. Regeringen bör återkomma med förslag i enlighet med det anförda.

Vidare bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag om att införa ett ersättningssystem vid vård av föräldrar (VAF-dagar) för en äldre anhörig, närstående eller vän som är i behov av hjälp av lite enklare slag, exempelvis för att ha sällskap till läkare, tandläkare eller vid något annat viktigt besök.

I dag bestäms den sjukpenninggrundande inkomsten vid tidpunkten för när själva löneavtalet undertecknades, vilket inte är rimligt. I många fall undertecknas ett löneavtal mellan parterna flera månader efter att själva lönerevisionen skulle ha gjorts, och arbetstagaren får sedan sin lönerevidering retroaktivt. Den sjukpenninggrundande inkomsten bör baseras på en fastställd lönerevidering retroaktivt, oavsett när själva löneavtalet undertecknas. Regeringen bör se över regelverket och återkomma med förslag.

6. Trygghetssystemen för studerande, punkt 3 (C)

av Solveig Zander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 8 och 12 samt
avslår motionerna
2017/18:378 av Nina Lundström (L) yrkande 3,
2017/18:1120 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S),
2017/18:2333 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 6 och
2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 50.

Ställningstagande

Om en person väljer att utbilda sig vidare på högskolenivå och studiestödet upphört bör den sjukpenninggrundande inkomsten vara överhoppningsbar. Detta skulle leda till att många fler skulle välja att vidareutbilda sig vid byte av karriär, eller för att undvika arbetslöshet eller sjukskrivning. Detta bör regeringen se över. Regeringen bör även se över möjligheten att som student vara deltidssjukskriven i varierande grad och samtidigt behålla studiemedlet på deltid.

7. Trygghetssystemen för studerande, punkt 3 (V)

av Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:2333 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 6 och avslår motionerna

2017/18:378 av Nina Lundström (L) yrkande 3,

2017/18:1120 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S),

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 50 och

2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 8 och 12.

Ställningstagande

Studerande med långvariga eller kroniska sjukdomar eller funktionsnedsättningar har i dag att välja mellan att fortsätta studera på heltid trots att de skulle behöva vara sjukskrivna på deltid eller att avsluta studierna. Regeringen bör återkomma med förslag som väsentligt förbättrar de ekonomiska villkoren för deltidssjukskrivna studenter.

8. Trygghetssystemen för företagare, punkt 4 (C)

av Solveig Zander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 6 och
2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 16 och 17 samt
avslår motionerna
2017/18:5 av Caroline Szyber (KD),
2017/18:812 av Johanna Haraldsson (S),
2017/18:860 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S),
2017/18:912 av Josef Fransson m.fl. (SD),
2017/18:1465 av Maria Strömkvist m.fl. (S),
2017/18:1815 av Hanna Westerén m.fl. (S),
2017/18:2839 av Rickard Nordin (C) yrkande 1,
2017/18:3456 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 8,
2017/18:3613 av Said Abdu m.fl. (L) yrkande 2,
2017/18:3747 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 14 och
2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkande 12.

Ställningstagande

Regeringen bör se över möjligheterna att införa e-inkomst samt förbättra företagares och uppdragstagares ekonomiska skydd under uppbyggnadsskedet enligt Parlamentariska socialförsäkringsutredningens förslag. Om inkomst-uppgifter lämnas månadsvis skulle det förenkla och göra det mer förutsägbart och rättssäkert samt särskilt främja kvinnor som ofta har t.ex. egenanställning och oregelbunden arbetstid i en anställning vid sidan av. Vidare måste trygghetssystemen för företagande vara långsiktigt stabila.

9. Trygghetssystemen för företagare, punkt 4 (V)

av Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3456 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 8 och
avslår motionerna
2017/18:5 av Caroline Szyber (KD),
2017/18:812 av Johanna Haraldsson (S),
2017/18:860 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S),
2017/18:912 av Josef Fransson m.fl. (SD),
2017/18:1465 av Maria Strömkvist m.fl. (S),
2017/18:1815 av Hanna Westerén m.fl. (S),
2017/18:2839 av Rickard Nordin (C) yrkande 1,

2017/18:3613 av Said Abdu m.fl. (L) yrkande 2,
2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 6,
2017/18:3747 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 14,
2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 16 och 17 samt
2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkande 12.

Ställningstagande

Det är mycket som talar för att sjuklöneansvaret påverkar företagens vilja att anställa. Regeringen bör därför utreda hur sjuklöneansvaret för företag med upp till tio anställda kan avskaffas. Det skulle avlasta mindre företag ekonomiskt samtidigt som det minskar arbetsmarknadens utestängnings-effekter.

10. Trygghetssystemen för företagare, punkt 4 (L)

av Emma Carlsson Löfdahl (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3613 av Said Abdu m.fl. (L) yrkande 2 och
avslår motionerna

2017/18:5 av Caroline Szyber (KD),

2017/18:812 av Johanna Haraldsson (S),

2017/18:860 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S),

2017/18:912 av Josef Fransson m.fl. (SD),

2017/18:1465 av Maria Strömkvist m.fl. (S),

2017/18:1815 av Hanna Westerén m.fl. (S),

2017/18:2839 av Rickard Nordin (C) yrkande 1,

2017/18:3456 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 8,

2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 6,

2017/18:3747 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 14,

2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 16 och 17 samt

2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkande 12.

Ställningstagande

Välfärdssystemen kan inte baseras på en uppdelning där löntagare erbjuds ett bättre skydd än den som väljer att driva företag. Regeringen bör återkomma med förslag där systemen för sjukpenning, arbetslöshetsförsäkring, föräldrapenning och friskvård likställs för egenföretagare och anställda.

11. Trygghetssystemen för företagare, punkt 4 (KD)

av Aron Modig (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3747 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 14 och

2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkande 12 och
avslår motionerna

2017/18:5 av Caroline Szyber (KD),

2017/18:812 av Johanna Haraldsson (S),

2017/18:860 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S),

2017/18:912 av Josef Fransson m.fl. (SD),

2017/18:1465 av Maria Strömkvist m.fl. (S),

2017/18:1815 av Hanna Westerén m.fl. (S),

2017/18:2839 av Rickard Nordin (C) yrkande 1,

2017/18:3456 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 8,

2017/18:3613 av Said Abdu m.fl. (L) yrkande 2,

2017/18:3683 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 6 och

2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 16 och 17.

Ställningstagande

Det bör införas en mer rättvis beräkningsmodell av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) för företagare baserad på historiska inkomstunderlag. Vidare bör den som startar ett nytt företag oavsett företagsform omfattas av det särskilda regelverket för SGI under uppbyggnadsskedet. Regeringen bör återkomma med förslag om detta.

12. Stärkt rehabiliteringskedja, punkt 5 (M, C, L, KD)

av Johan Forssell (M), Mikael Cederbratt (M), Lars-Arne Staxäng (M),
Solveig Zander (C), Emma Carlsson Löfdahl (L), Aron Modig (KD) och
Helena Bonnier (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3029 av Johan Forssell m.fl. (M, C, L, KD).

Ställningstagande

Kontrollinsatser av olika slag, inklusive tidsgränser, minskar användningen av sjukförsäkringen, både direkt via kontrollerna i sig och indirekt via drivkrafter att inte vilja bli kontrollerad. En regelbunden uppföljning av den försäkrades arbetsförmåga bör göras under hela sjukfallet fram till en bortre tidsgräns. Regeringen bör återkomma till riksdagen med lagförslag i enlighet med det anförda.

13. Sjukskrivningsprocessen, punkt 6 (C)

av Solveig Zander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 65–67 och 70 samt
2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 1, 2 och 4 samt
avslår motionerna
2017/18:689 av Sultan Kayhan (S),
2017/18:1004 av Lars Beckman (M),
2017/18:1027 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 1,
2017/18:1036 av Annika Eclund (KD),
2017/18:1411 av Patrik Engström m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,
2017/18:1904 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S),
2017/18:2207 av Sultan Kayhan (S) yrkandena 1 och 2,
2017/18:2216 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlqvist (båda S),
2017/18:2217 av Sultan Kayhan (S) yrkandena 1 och 2,
2017/18:2218 av Annelie Karlsson och Marianne Pettersson (båda S),
2017/18:2333 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 1–4 och
2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 7 och 9.

Ställningstagande

För att bryta människors utanförskap och för att fler ska komma i arbete behövs tätare avstämningar, personliga möten, fler kontrollstationer och en noggrann utvärdering av en förändrad rehabiliteringskedja. Arbetsföra människor ska inte kunna sjukskrivas ut i utanförskap. Individerna bör få en tidig

omställning och coachning samt ha en tät kontakt med aktörerna. Arbetsgivarna bör få ökad kunskap om rehabiliteringsansvaret så att de lättare kan medverka till den anställdes återgång i arbete. Även samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan bör stärkas för att individen ska kunna få mer stöd att hitta ett nytt arbete. Regeringen bör återkomma med förslag som möjliggör detta.

Regeringen bör även se över möjligheten att utöka kontrollstationerna inom sjukförsäkringen för att minska de ökande sjuktalet.

Vidare bör regeringen genomföra en uppföljning och utvärdering av effekterna av de förstärkta rehabiliteringsinsatserna inom sjukförsäkringen. Den bortre gränsen togs bort utan någon uppföljning och utvärdering av effekterna av de nya och förstärkta rehabiliteringsinsatser som var Parlamentariska socialförsäkringsutredningens förslag.

14. Sjukskrivningsprocessen, punkt 6 (V)

av Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:2333 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 1–4 och avslår motionerna

2017/18:689 av Sultan Kayhan (S),

2017/18:1004 av Lars Beckman (M),

2017/18:1027 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 1,

2017/18:1036 av Annika Eclund (KD),

2017/18:1411 av Patrik Engström m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2017/18:1904 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S),

2017/18:2207 av Sultan Kayhan (S) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2216 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlgvist (båda S),

2017/18:2217 av Sultan Kayhan (S) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2218 av Annelie Karlsson och Marianne Pettersson (båda S),

2017/18:3685 av Annie Löf m.fl. (C) yrkandena 65–67 och 70,

2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 1, 2 och 4 samt

2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 7 och 9.

Ställningstagande

Regeringens kvantifierade mål för att minska sjukpenningtalet riskerar att vrida fokus bort från individens inkomstrygghet vid sjukdom och från samhällets rehabiliteringsansvar och ansvar för en god arbetsmiljö. Regeringen bör

därför utreda om det finns ett mer rättssäkert sätt att minska sjukfrånvaron än att sätta ett sådant mål. Vidare bör det utredas om tidsgränserna i rehabiliteringskedjan är till den enskildes fördel eller om de bör slopas. Regeringen bör också se över möjligheten att införa en rehabiliteringsombudsman, och slutligen bör regeringen tillsätta en utredning om sanktionsavgifter för arbetsgivare som inte fullgör sina skyldigheter att underlätta för en anställd att återgå till arbetet.

15. Sjukskrivningsprocessen, punkt 6 (KD)

av Aron Modig (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 7 och 9 samt avslår motionerna

2017/18:689 av Sultan Kayhan (S),

2017/18:1004 av Lars Beckman (M),

2017/18:1027 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 1,

2017/18:1036 av Annika Eclund (KD),

2017/18:1411 av Patrik Engström m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2017/18:1904 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S),

2017/18:2207 av Sultan Kayhan (S) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2216 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlqvist (båda S),

2017/18:2217 av Sultan Kayhan (S) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2218 av Annelie Karlsson och Marianne Pettersson (båda S),

2017/18:2333 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 1–4,

2017/18:3685 av Annie Löf m.fl. (C) yrkandena 65–67 och 70 samt

2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 1, 2 och 4.

Ställningstagande

Det är viktigt för den enskilde att så snabbt som möjligt kunna återgå till ett arbete. Rehabiliteringskedjan bör präglas av aktivitet, tidigare insatser och tydligare regler. Det bör därför införas fler tidsgränser och fastställda avstämningpunkter. Vidare bör den sjukskrivne få personligt stöd av en mentor för att underlätta samspelet mellan den sjukskrivne, arbetsplatsen och andra aktörer. Regeringen bör återkomma med lagförslag i enlighet med det anförda.

16. Aktivitets- och sjukersättning, punkt 7 (C)

av Solveig Zander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 9 och
avslår motionerna
2017/18:232 av Solveig Zander (C),
2017/18:1099 av Johanna Haraldsson (S),
2017/18:1117 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S),
2017/18:1272 av Finn Bengtsson (M),
2017/18:1373 av Emanuel Öz (S),
2017/18:1543 av Margareta Larsson (-),
2017/18:1938 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 1–3,
2017/18:2736 av Jenny Petersson (M),
2017/18:3209 av Erik Ottoson (M) och
2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkande 14.

Ställningstagande

Regeringen bör se över reglerna om att den som har en funktionersättning och uppbär sjukersättning kan pröva att ta ett erbjudet arbete utan att förlora sin ersättning. En persons situation kan förändras, och det måste då vara möjligt att få prova att arbeta utan att förlora sjukersättningen.

17. Aktivitets- och sjukersättning, punkt 7 (V)

av Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:1938 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 1–3 och
avslår motionerna
2017/18:232 av Solveig Zander (C),
2017/18:1099 av Johanna Haraldsson (S),
2017/18:1117 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S),

2017/18:1272 av Finn Bengtsson (M),
 2017/18:1373 av Emanuel Öz (S),
 2017/18:1543 av Margareta Larsson (-),
 2017/18:2736 av Jenny Petersson (M),
 2017/18:3209 av Erik Ottoson (M),
 2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 9 och
 2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkande 14.

Ställningstagande

Det bör bli lättare för den som är långvarigt sjuk att få ersättning. Försäkringskassan bör exempelvis få möjlighet att ta individuell hänsyn till faktorer som ålder, kön och tidigare arbetslivserfarenhet vid bedömning av arbetsförmågan. Det behövs också en förändring av reglerna för hur lång tid framåt arbetsförmågan ska vara nedsatt för att sjukersättning ska beviljas. Regeringen bör även utreda hur aktivitets- och sjukersättningen skulle kunna ges i fler steg än dagens fyra. Genom fler nivåer med mindre avstånd individanpassas försäkringen och det blir lättare och mindre riskabelt att pröva att börja arbeta igen. Vidare bör regeringen se över reglerna för rätten för personer med bl.a. aktivitets- och sjukersättning att engagera sig ideellt utan att det inkräktar på rätten till ersättning. Många vågar i dag inte engagera sig i t.ex. en ideell förening eller ett politiskt parti eftersom det kan inkräkta på deras rätt till ersättning. Det måste betraktas som en allvarlig inskränkning i demokratin.

18. Aktivitets- och sjukersättning, punkt 7 (KD)

av Aron Modig (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkande 14 och avslår motionerna

2017/18:232 av Solveig Zander (C),

2017/18:1099 av Johanna Haraldsson (S),

2017/18:1117 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S),

2017/18:1272 av Finn Bengtsson (M),

2017/18:1373 av Emanuel Öz (S),

2017/18:1543 av Margareta Larsson (-),

2017/18:1938 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkandena 1–3,

2017/18:2736 av Jenny Petersson (M),

2017/18:3209 av Erik Ottoson (M) och

2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 9.

Ställningstagande

Aktivitets- och sjukersättningen ska präglas av aktivitet, och yngre ersättningsberättigade personer bör stimuleras att ägna sig åt habiliterande och rehabiliterande aktiviteter av olika slag. Regeringen bör därför noga följa upp utvecklingen av den nya modell som innebär att även personer i åldrarna 19–29 år kan beviljas sjukersättning. För den som är yngre än 30 år bör kapaciteten och möjligheterna att utvecklas tas till vara så långt det går innan sjukersättning beviljas. Att en person beviljas sjukersättning trots att vederbörande med hjälp och stöd kan återfå eller få arbetsförmåga är negativt för både individen och samhället.

19. Arbetskadeersättning, punkt 8 (C)

av Solveig Zander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 10 och 11 samt
avslår motionerna
2017/18:1015 av Lotta Finstorp (M) yrkandena 1 och 2,
2017/18:1115 av Eva-Lena Jansson (S) och
2017/18:2138 av Emanuel Öz (S) yrkande 6.

Ställningstagande

Regeringen bör se över möjligheten att genussäkra arbetsskadeförsäkringen så att både kvinnor och män får ett bra skydd. Kvinnor och män behandlas olika inom arbetsskadeförsäkringen, och osakliga skillnader bör rättas till. Vidare bör regeringen utreda möjligheten att inom arbetsskadeförsäkringen i vissa fall utge en engångssumma som ersättning. Om det inte kan fastställas om skadan beror på arbetsplatsen eller arbetsmiljön kan det vara rimligt att kompensera med en engångssumma.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 10, punkt 1 (M)

Johan Forssell (M), Mikael Cederbratt (M), Lars-Arne Staxäng (M) och Helena Bonnier (M) anför:

Riksdagen beslutade den 22 november 2017 om ramar för statsbudgetens utgiftsområden och om en beräkning av statens inkomster. I motionen Vi tror på Sverige – Moderaternas budgetmotion 2018 (mot. 2017/18:3681) presenteras Moderaternas budgetförslag och Alliansens riktlinjer för den ekonomiska politiken.

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter, och budgeten beslutas i två steg. Moderaternas budgetförslag är en sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens förslag på ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken, deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 10. I stället redovisar vi i detta särskilda yttrande den anslagsfördelning och de förslag som Moderaterna presenterar i motion 2017/18:3753.

Vi anser att rehabiliteringskedjan och drivkrafterna tillbaka till arbete bör stärkas. Det bör införas en ny karensdag vid dag 15 i sjukskrivningsperioden, och avtrappningen av ersättningsnivåerna i sjukförsäkringen bör ökas genom att sjukpenningen uppgår till 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten från dag 90 och 70 procent från dag 365. Dagens regelverk som medger att särskilt allvarliga sjukdomstillstånd kan undantas från nedtrappningen i ersättningsnivåer bör dock fortfarande gälla. Den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen är central för en långsiktigt stabil sjukfrånvaro och bör återinföras. Likaså är det viktigt att den försäkrades arbetsförmåga regelbundet följs upp under hela sjukfallet fram till den bortre tidsgränsen. Regeringens förslag om höjt tak i sjukförsäkringen bör avstyrkas.

Trygghetssystemen måste alltid underlätta för fler att gå från sjukskrivning till jobb eller utbildning och en egen försörjning. Vi anser att regeringens förslag om höjd garantinivå i aktivitets- och sjukersättningen bör avstyrkas. I stället föreslår vi att nivån i aktivitets- och sjukersättningen sänks från 64,7 till 64 procent och att den automatiska rätten till sjukersättning vid förlängd skolgång tas bort. Även undantaget för flyktingar i aktivitets- och sjukersättningen bör tas bort eftersom reglerna bör vara lika för den som föds i Sverige som för den som kommer hit senare i livet.

Vi förespråkar tidiga insatser före sjukskrivning eftersom det ger bättre försättningar att förhindra framtida sjukfrånvaro än om insatser sätts in när en

person väl är sjukskriven. Arbetsgivarens möjligheter att genomföra tidiga insatser inom området psykisk ohälsa bör stärkas, och den som arbetar och är i behov av förebyggande insatser bör få dessa inom en månad. Detta finansieras genom en omfördelning inom anslag 1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen. Det bör inrättas en särskild rehabiliteringskedja för sjukskrivna med lättare psykiatriska diagnoser. Vidare bör Försäkringskassan få i uppdrag att granska och löpande följa upp vårdgivarnas arbete.

Våra förslag innebär sammantaget att vi anvisar 9 402 100 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 10 för 2018.

2. Anslag inom utgiftsområde 10, punkt 1 (SD)

Jennie Åfeldt (SD) och Heidi Karlsson (SD) anför:

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter, och budgeten beslutas sedan i två steg. Sverigedemokraternas budgetförslag är en sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens förslag till ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 10. I stället framför vi i detta särskilda yttrande våra synpunkter på regeringens förslag och redovisar den anslagsfördelning och de förslag som Sverigedemokraterna presenterar i motion 2017/18:3611.

För att göra det både billigare och enklare för mikro- och småföretagen att anställa bör företagen få göra avdrag för uppkomna sjuklönekostnader upp till 29 089 kronor per år. Vi föreslår därför ett nytt anslag, Sjuklön för små företag och att 2 800 miljoner kronor tillförs anslaget för 2018. Vidare föreslås att det införs en sorgpeng i sjukförsäkringen för att en förälder ska kunna vara ledig en månad om ett barn avlider. Till följd av förslag om skärpt tillgång till de ekonomiska trygghetssystemen för utländska medborgare och administrativa effektiviseringar bör anslaget för Försäkringskassan minskas.

Våra förslag innebär sammantaget att vi anvisar 2 774 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 10 för 2018.

3. Anslag inom utgiftsområde 10, punkt 1 (C)

Solveig Zander (C) anför:

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter, och budgeten beslutas sedan i två steg. Centerpartiets budgetförslag är en sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens förslag till ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken

deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning. I stället framför vi i detta särskilda yttrande synpunkter på regeringens förslag och redovisar den anslagsfördelning och de förslag som Centerpartiet presenterar i motion 2017/18:3687.

Sjukskrivningarna har ökat under ett antal år, även om de nu långsamt sjunker riskerar detta att tränga undan andra viktiga offentliga investeringar. Det behövs därför ett antal reformer för att öka människors möjligheter och drivkrafter att komma i arbete.

Vi föreslår att den bortre tidsgränsen återinförs i sjukförsäkringen och att det införs en ny karensdag i sjukskrivningsperioden vid dag 15. Vidare föreslås att möjligheten tas bort för flyktingar att få tillgodoräkna sig den tid de bott i tidigare hemland som faktisk försäkringstid vid bedömning av rätt till sjukersättning i form av garantiersättning. Som en konsekvens av våra förslag om att reformera arbetslöshetsförsäkringen kan utgifterna för sjukpenning och rehabiliteringsersättning m.m. minskas. Vidare kan utgifterna för aktivitets- och sjukersättning m.m. minskas till följd av våra tidigare förslag om reformerade regler för ungas rätt till aktivitetsstöd och att vi avstyrkt regeringens förslag om allmän resursförstärkning. Försäkringskassans handläggning kan effektiviseras, varför myndighetens anslag minskas.

Vi avstyrker regeringens förslag om höjt tak i sjukförsäkringen och höjd garantinivå och höjt bostadstillägg i sjuk- och aktivitetsersättningen.

Våra förslag innebär sammantaget att vi anvisar 8 795 180 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 10 för 2018.

4. Anslag inom utgiftsområde 10, punkt 1 (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L) anför:

Vårt budgetförslag är att betrakta som en helhet. För majoriteten av utgiftsområdena överensstämmer inte riksdagens beslut med det förslag till ram som Liberalerna förespråkade. Liberalerna ser ett värde i att budgeten och budgetprocessen hålls samman. Även enskilda och på kort sikt motiverade utbrytningar riskerar att på lång sikt försvaga budgetprocessen och effektiviteten i finanspolitiken. Vi väljer därför att inte delta i beslutet om fördelningen till anslag inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning. I det följande redovisas i sammanfattning innehållet i vårt budgetförslag för utgiftsområde 10 i motion 2017/18:3806.

För att värna sjukförsäkringen, tilltron till dess finansiering och de offentliga finanserna bör sjukförsäkringen präglas av en hög grad av kostnadskontroll. Erfarenheter och utvärderingar av alliansregeringens reformer inom sjukförsäkringen visar att tydliga avstämningpunkter bidrar till att fler kommer tillbaka i arbete. Det föreslås därför att ytterligare en kontrollpunkt i sjukpenningen införs på fortsättningsnivå fr.o.m. dag 300. Vidare föreslås att en andra karensdag införs dag 15 i sjukskrivningsperioden och att den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen återinförs.

Som en konsekvens av vårt förslag att återställa ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen kan sjukpenning och rehabiliteringsersättning m.m. minskas. Utgifterna inom aktivitets- och sjukersättningen m.m. kan också minskas eftersom vi tidigare avstyrkt förslag om att 19–29-åringar ska kunna få hel sjukersättning.

Inom rådande reformutrymme bör i första hand välfärdstjänster prioriteras framför höjda nivåer i transfereringssystemen. Aktivitets- och sjukersättningen kan därför återställas till den nivå den hade före den 1 oktober 2015. Av samma skäl avvisas regeringens förslag om höjt tak i sjukförsäkringen och höjd garantinivå och bostadstillägg inom aktivitets- och sjukersättningen m.m.

Vidare bör möjligheten tas bort för flyktingar att få tillgodoräkna sig den tid de bott i tidigare hemland som faktisk försäkringstid vid bedömning av rätt till garantiersättning. Flyktingar bör behandlas på samma sätt som anhörig-invandrare och andra kategorier invandrare.

Våra förslag innebär sammantaget att vi anvisar 6 214 000 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 10 för 2018.

5. Anslag inom utgiftsområde 10, punkt 1 (KD)

Aron Modig (KD) anför:

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter, och budgeten beslutas sedan i två steg. Kristdemokraternas budgetförslag är en sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens förslag till ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning. I stället framför vi i detta särskilda yttrande synpunkter på regeringens förslag och redovisar den anslagsfördelning och de förslag som Kristdemokraterna presenterar i motion 2017/18:3835.

Vi anser att det bör finnas ekonomiska incitament för den enskilde att komma tillbaka till arbetet. Av den anledningen avstyrks regeringens förslag om höjt tak i sjukförsäkringen. Den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen bör återinföras snarast. För en långsiktigt stabil sjukfrånvaro är en bortre tidsgräns en central komponent. Tidsgränserna i sjukförsäkringen har bidragit till en sjukskrivningsprocess som präglas av mer aktivitet, tidigare insatser och tydligare regler, där det säkerställs att sjukskrivna får en kontinuerlig kontakt med Försäkringskassan och ett tidigt individuellt stöd. Till följd av förslaget kan utgifterna inom anslaget Sjukpenning och rehabilitering m.m. minskas. Även vårt förslag om att taket i arbetslöshetsersättningen ska sänkas kan minska detta anslag. Vidare föreslås att det införs ett nytt anslag, Åtgärder för lägre sjuktal, och att 50 miljoner kronor tillförs för 2018. Avsikten är att som ett tre-årigt pilotprojekt inrätta arbetsplatsrådgivare som ger stöd såväl i

arbetsgivarens rehabiliteringsverksamhet som i rehabiliteringsärenden. Resultatet av projektet bör följas upp och utvärderas. Om slutsatserna i en sådan utvärdering är positiva bör initiativen på sikt utvidgas till hela landet. Bostadstillägget för personer med aktivitets- och sjukersättningen höjdes senast under 2016, och därför avstyrks regeringens förslag om att återigen höja bostadstillägget för den gruppen. Vidare bör möjligheten tas bort för flyktingar att få tillgodoräkna sig den tid de bott i tidigare hemland som faktisk försäkringstid vid bedömning av rätt till garantiersättning. Flyktingar bör behandlas på samma sätt som anhöriginvandrare och andra kategorier invandrare.

Våra förslag innebär sammantaget att vi anvisar 3 946 000 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 10 för 2018.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:1 Budgetpropositionen för 2018 utgiftsområde 10:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.1, 3.7 och 3.9).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.2 och 3.8).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön (avsnitt 2.3 och 3.9).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2018 besluta om en kredit i riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 170 000 000 kronor för att tillgodose Försäkringskassans behov av likviditet vid utbetalning av ersättning för vård i andra länder (avsnitt 3.11.8).
5. Riksdagen anvisar för budgetåret 2018 ramanslagen under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning enligt tabell 1.1.
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2018 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som anges i tabell 1.2.

Motion från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:3346 av Désirée Pethrus m.fl. (KD):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att betrakta uppgiften som fosterförälder som förvärvsarbete i fler avseenden än vad som nu avses och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:5 av Caroline Szyber (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur socialförsäkringarna kan utformas för att bättre ta hänsyn till egenföretagares situation och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:232 av Solveig Zander (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att erhålla lön samtidigt som man uppbär sjukersättning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:378 av Nina Lundström (L):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om SGI vid studier och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:689 av Sultan Kayhan (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att frågan om våldsutsatthet ställs av sjukvården och av Försäkringskassan vid längre sjukskrivningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:812 av Johanna Haraldsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att se över trygghetssystemen för småföretagare och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:860 av Anna-Lena Sörenson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra trygghetssystemen för småföretagare och förutsättningarna för att utveckla fler alternativa företagsformer och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:912 av Josef Fransson m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa åldersgränsen för egenföretagare och göra det möjligt att även efter 55 års ålder fritt ändra karenstid i sjukförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:964 av Kerstin Lundgren (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra till regeringen att se över rätten för föräldrar att sjukskriva sig vid allvarlig psykisk ohälsa hos deras barn och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1004 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att höja kunskapsnivån om sjukförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1015 av Lotta Finstorp (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga åtgärder för att samhällets verkliga kostnader för arbetsskador på årlig basis klargörs och sammanställs och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som tar fram en modell för en obligatorisk, primär arbetsskadeförsäkring som vilar på försäkringsmässig grund och som skapar ekonomiska drivkrafter för arbetsgivare att skapa trygga och säkra arbetsmiljöer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1027 av Désirée Pethrus (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över rutiner för sjukskrivning i samband med besvär hänfödda till endometriosis och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1036 av Annika Eclund (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa flexibel sjukskrivning samt att utreda om flexibel sjukskrivning är tillämpligt på fler diagnoser än cancer och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1038 av Annika Eclund (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda frågan om hur ett system med VANA-dagar (vård av nära anhörig) skulle kunna utformas och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1099 av Johanna Haraldsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reglerna för sjukersättningen bör ses över för att skapa goda förutsättningar att studera på deltid med bibehållen sjukersättning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1115 av Eva-Lena Jansson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en reformerad och moderniserad arbetsskadeförsäkring och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1117 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av gällande regelverk för uppräknings av sjukersättningen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1120 av Jasenko Omanovic och Ingemar Nilsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regelverket för sjukpenning under studietiden bör ses över och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1192 av Jesper Skalberg Karlsson och Jessika Roswall (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det möjligt för kommuner att göra oannonserade hembesök i kontrollsyfte och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1272 av Finn Bengtsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att överväga en förändrad beräkning av sjukersättningen så att den bättre än i dag stöder arbetslinjen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1353 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning bör tillsättas med syfte att få till en liknande samordning av arbets- och välfärdssektorn som den i Norge (NAV) och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1373 av Emanuel Öz (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över och stärka skyddet i sjukförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1411 av Patrik Engström m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen behöver ta initiativ för att arbetsmarknadsbegreppet förtydligas i sjukförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regelverket runt ”särskilda skäl” bör förtydligas så att det kan tas individuell hänsyn och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1415 av Johan Andersson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om se över lagstiftningar och regelverk för att underlätta samverkan mellan huvudmän och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1465 av Maria Strömkvist m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om översyn av regler inom trygghetssystemen för att underlätta för kombinatorer och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1543 av Margareta Larsson (-):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredningsgrupp utifrån motionens intentioner och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1592 av Jennie Åfeldt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning bör tillsättas i syfte att förbättra Försäkringskassans uppgifter från vården och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett sörjandestöd för föräldrar som mister sitt eller sina barn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1622 av Jennie Åfeldt och Markus Wiechel (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning bör tillsättas i syfte att förbättra Försäkringskassans uppgifter från vården och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1652 av Anders Hansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att ge Försäkringskassan skyldighet att underrätta försäkringsbolag om förändringar av utbetalningar till myndighetens kunder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1691 av Jan Lindholm (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om basförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett omfördelande grundavdrag och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1722 av Margareta Cederfelt och Lars-Arne Staxäng (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa en modell för vård av förälder och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1770 av Finn Bengtsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till ett bättre samordnat kostnadsansvar mellan sjukvård och sjukförsäkring och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1815 av Hanna Westerén m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om trygghetssystem för företagare och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1904 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av sjukförsäkringens tidsgränser och Försäkringskassans tillämpning av rättspraxis i syfte att säkerställa en rättssäker sjukförsäkring som ger ekonomisk trygghet vid sjukdom, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1938 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regelverket för beviljande av sjukersättning bör ses över i syfte att göra det lättare att beviljas ersättning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur sjuk- och aktivitetsersättning ska kunna ges i fler steg än dagens fyra och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör göras en översyn med syfte att i lag säkra rätten för personer med sjuk- och aktivitetsersättning att engagera sig ideellt utan att inkräktar på rätten till ersättning från sjukförsäkringen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:2023 av Anette Åkesson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att frysa svenska medborgares sjukpenninggrundande inkomst vid utflyttning från Sverige och att denna sedan återupptas på samma nivå för att öka incitamentet för hemflytt och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2138 av Emanuel Öz (S):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra i socialförsäkringsbalken (2010:110) på så sätt att allvarliga psykiska besvär/sjukdomar/skador och kränkande särbehandling och mobbning inte ska omfattas av undantagsbestämmelsen i 39 kap. 5 § socialförsäkringsbalken, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:2207 av Sultan Kayhan (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att en översyn genomförs för att undersöka hur en totalöverblick och tydlighet i ansvar för individen kan nås, så att ingen riskerar att hamna utanför trygghetssystemet vid sjukdom, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge i uppdrag till Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen att arbeta fram samma definition på arbetsförmåga och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2216 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlgvist (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett fungerande regelverk för rehabilitering och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2217 av Sultan Kayhan (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för införande av längre utbildning i sjukförsäkring för läkare samt uppföljande seminarier för mer erfarna läkare och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en översyn av Socialstyrelsens försäkringsmedicinska beslutsstöd i dialog med vården och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2218 av Annelie Karlsson och Marianne Pettersson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se till att dagens sjukförsäkring ger större möjlighet till individuella hänsyn vid prövningen mot normalt förekommande arbete och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2289 av Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstifta om krav på uppehållsrätt för utbetalning av stöd från Försäkringskassan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en lagstiftning för att möjliggöra återbetalningskrav när bidrag betalats ut felaktigt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en generell justering av lagstiftningen för att undvika fusk och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2333 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda andra mer rättssäkra möjligheter att minska sjukfrånvaron än att sätta ett kvantitativt mål om att minska sjukpenningtalet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas om tidsgränserna i rehabiliteringskedjan är till den enskildes fördel eller om de bör slopas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införandet av en rehabiliteringsombudsman bör utredas och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör införa en sanktionsavgift för de arbetsgivare som inte fullgör sina skyldigheter att underlätta för anställda att återgå till arbetet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning bör göras kring reglerna för SGI så att fler av dem som är sjuka inkluderas i försäkringen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som väsentligt förbättrar de ekonomiska villkoren för deltidssjukskrivna studenter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2589 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga skärpta straff för uppsåtligt bidragsfusk och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2736 av Jenny Petersson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att fler ska kunna börja arbeta med bibehållen sjukersättning under en viss tid och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2828 av Finn Bengtsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna för ett friare val av sjukförsäkringsleverantör för att stimulera till förbättrade såväl förebyggande som rehabiliterande åtgärder vid sjukdom och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2839 av Rickard Nordin (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en helhetsöversyn av trygghetssystemen för att inkludera företagare och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2913 av Johan Hultberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna bör ges verkningfulla redskap för att motverka bidragsfusk och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2963 av Jesper Skalberg Karlsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att häva socialtjänstens breda undantag från lagen om underrättelseskyldighet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3018 av Annika Lillemets m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att på djupet undersöka vilka konsekvenser ett system med basinkomst skulle få i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3029 av Johan Forssell m.fl. (M, C, L, KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka dagens rehabiliteringskedja och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3031 av Johan Forssell m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kvalificering in i bidragssystemen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka arbetslinjen i socialförsäkringssystemen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3032 av Johan Forssell m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en separat rehabiliteringskedja för vissa lättare psykiska diagnoser och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka dagens rehabiliteringskedja och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillsyn av läkares sjukskrivningsmönster och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka och förtydliga hälso- och sjukvårdens roll inom sjukförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka drivkrafterna för återgång i arbete och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3034 av Johan Forssell m.fl. (M, C, L, KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med lagförslag som återinför den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3182 av Jessica Polfjärd m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare drivkrafter till arbete i bidragen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3209 av Erik Ottoson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för personer som förtidspensionerats innan 2003 att återgå till förvärvsarbete om de så önskar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3456 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur ett avskaffande av sjuklöneansvaret för företag med upp till tio anställda ska ske och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förebygga och bekämpa organiserad och systematisk ekonomisk välfärdsbrottslighet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade möjligheter och drivkrafter för att jobba längre och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD):

50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de sociala trygghetssystemen bättre behöver anpassas till studenter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3611 av Jennie Åfeldt m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning enligt förslaget i tabell 1.

2017/18:3613 av Said Abdu m.fl. (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att likställa reglerna mellan företagare och anställda inom socialförsäkringssystemet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3625 av Désirée Pethrus m.fl. (KD):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att betrakta uppgiften som familjehemsförälder som förvärvsarbete i fler avseenden än vad som nu avses och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka drivkrafterna för att gå från bidrag till jobb och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för långsiktiga och stabila spelregler för företagande och trygghetsystem anpassade för företagare och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C):

65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att korta ned sjukskrivningarna genom ökad kunskap om rehabiliteringskravet och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att korta ned sjukskrivningstiderna genom att verka för tidig omställning och coachning och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att korta ned sjukskrivningstiderna genom en ändrad rekommendation för den första sjukskrivningen och tillkännager detta för regeringen.
68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta återkomst till arbetet för de som varit sjukskrivna genom flexibel återgång i arbete och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att människor genom stärkt samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan bör få mer stöd att hitta ett nytt arbete och tillkännager detta för regeringen.
71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i enlighet med den parlamentariska socialförsäkringsutredningens förslag se över möjligheten att ersätta karensdagen med ett karensavdrag och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3687 av Solveig Zander m.fl. (C):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning enligt förslaget i tabell 1.
2. Riksdagen avslår de delar av regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (regeringens förslag 2.1) som rör en höjning av taket i sjukförsäkringen och som beskrivs i kapitel 3.9 i regeringens proposition.
3. Riksdagen avslår de delar av regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (regeringens förslag 2.2) som rör en höjning av nivån i sjuk- och aktivitetsersättningen och som beskrivs i kapitel 3.10 i regeringens proposition.
4. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen om sjuklön (regeringens förslag 2.3).

2017/18:3747 av Penilla Gunther m.fl. (KD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de som startar nya företag oavsett företagsform bör omfattas av regelverket för SGI i ett uppbyggnadsskede av företaget och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3750 av Emma Henriksson m.fl. (KD):

65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utveckling av ersättningssystem vid vård av föräldrar (VAF-dagar) och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3753 av Johan Forssell m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning för att inrätta en särskild rehabiliteringskedja för vissa lättare psykiska diagnoser och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en förebyggandegaranti mot psykisk ohälsa och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på ökad tillsyn av vårdgivarnas arbete med sjukskrivningar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka dagens rehabiliteringskedja med tidsgränser och regelbunden uppföljning och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka drivkrafterna tillbaka till arbete och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen avslår propositionen i de delar som avser höjning av taket i sjukförsäkringen.
9. Riksdagen avslår propositionen i de delar som avser höjd garantinivå i sjuk- och aktivitetsersättningen.

2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppföljning och utvärdering av effekterna av de förstärkta rehabiliteringsinsatserna inom sjukförsäkringen bör genomföras och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till utökade kontrollstationer inom sjukförsäkringen för att mota de ökande sjuktalen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att återinföra bortre gränsen i sjukförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till mer stöd för arbetsgivarna så att de lättare kan medverka till den anställdes återgång i arbete, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jämställdhetsaspekten av sjukskrivningarna bör bli belysta och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att då människor väljer att utbilda sig vidare på högskolenivå och studiestödet upphört ska SGI i dessa fall vara överhoppningsbar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för människor med funktionsnedsättning som har sjukersättning att pröva att ta ett erbjudet jobb utan att förlora sin ersättning och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att arbetsskadeförsäkringen genussäkras så att såväl kvinnor som män får ett bra skydd genom arbetsskadeförsäkringen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten utreds till en engångssumma som ersättning i vissa fall inom arbetsskadeförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att som student vara deltidssjukskriven i varierande grad och att då kunna behålla studiemedlet på deltid och då godkännas av Försäkringskassan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa e-inkomst enligt det förslag som Parlamentariska socialförsäkringsutredningen lagt fram och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att genomföra de förbättringar för företagare och uppdragstagare gällande bättre ekonomiskt skydd under uppbyggnadsskedet enligt det förslag som Parlamentariska socialförsäkringsutredningen lagt fram och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3784 av Mikael Jansson och David Lång (båda SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att endast svenska medborgare ska tillåtas ta del av Sveriges välfärdssystem och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3789 av Annika Qarlstson m.fl. (C):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jämställdhetsaspekten av sjukskrivningarna bör bli belysta och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att belysa jämställdhetsaspekten av de ökande sjukskrivningarna där kvinnor är överrepresenterade och kvinnor med funktionsnedsättning extra utsatta, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3806 av Emma Carlsson Löfdahl m.fl. (L):

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2017/18:3835 av Aron Modig m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utformningen av socialförsäkringssystemet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det förebyggande arbetet för att minska antalet sjukskrivningar måste ses i ett bredare perspektiv och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om målet med sjukförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rehabiliteringskedjan och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mentor som stöd för den enskilde i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa de fasta stegen i sjukpenningen, sjuk- och aktivitetsersättningen och rehabiliteringspenningen med en individanpassad procentsats på mellan 25 och 100 procent och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett pilotprojekt med arbetsplatsrådgivare som stöd för arbetsgivaren i rehabiliteringsfrågor och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättringar för företagare i socialförsäkringssystemet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ett kompletterat stöd för vård av anhöriga skulle kunna utformas och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den sänkta åldersgränsen för beviljande av sjukersättning och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ändrade regler för kvalificering till garantiersättning inom sjuk- och aktivitetsersättningen och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn bör göras så att SGI baseras på den fastställda lönervideringen retroaktivt, oavsett när själva löneavtalet undertecknades, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens			Avvikelse från regeringen			
	förslag	M	SD	C	L	KD	
1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.	38 810 429	-8 121 000	+205 000	-6 974 000	-3 811 000	-3 001 000	
1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	46 909 313	-1 081 100		-1 580 000	-2 370 000	-855 000	
1:3 Handikappersättning	1 384 000						
1:4 Arbetskadeersättningar m.m.	2 876 000						
1:5 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet	33 068						
1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen	2 901 000	-500 000	-10 000				
1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader	901 000						
2:1 Försäkringskassan	8 732 772	+300 000	-221 000	-240 840	-33 000	-140 000	
2:2 Inspektionen för socialförsäkringen	67 647			-340			
Nya anslag							
99:1 Sjuklön för små företag			+2 800 000				
99:2 Åtgärder för lägre sjuktal						+50 000	
Summa för utgiftsområdet	102 615 229	-9 402 100	+2 774 000	-8 795 180	-6 214 000	-3 946 000	

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2018 inom
utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom
och funktionsnedsättning*Tusental kronor*

Ramanslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.	±0	38 810 429
1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	±0	46 909 313
1:3 Handikappersättning	±0	1 384 000
1:4 Arbetsskadeersättningar m.m.	±0	2 876 000
1:5 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet	±0	33 068
1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen	±0	2 901 000
1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader	±0	901 000
2:1 Försäkringskassan	±0	8 732 772
2:2 Inspektionen för socialförsäkringen	±0	67 647
Summa för utgiftsområdet	±0	102 615 229

BILAGA 4

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken
dels att 10 kap. 10 och 11 §§, 12 kap. 25, 27 och 30 §§, 13 kap. 33 §, 25 kap. 5 §, 26 kap. 17, 27 och 31 §§, 27 kap. 26 § och 108 kap. 10 § ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas två nya paragrafer, 110 kap. 13 a § och 112 kap. 2 a §, och närmast före 110 kap. 13 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.**10 §¹**

Graviditetspenning beräknas enligt bestämmelserna om sjukpenning och sjukpenninggrundande inkomst i 25–28 kap., med de undantag som anges i 11 §.

För hel graviditetspenning motsvarar ersättningsnivån beräkningsunderlaget för sjukpenning på normalnivån enligt 28 kap. 7 § 1.

11 §²

Det som i denna balk i övrigt eller i annan författning föreskrivs om sjukpenning enligt 25–28 kap. gäller i tillämpliga delar även i fråga om graviditetspenning, med undantag av bestämmelserna i

– 25 kap. 5 § om bortseende från inkomst av anställning och annat för-

¹ Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

² Senaste lydelse 2012:932.

värvarsarbete överstigande 8,0 prisbasbelopp,

- 27 kap. 5 § om ersättning för merutgifter,
- 27 kap. 27 § och 28 b § första stycket om karensdagar,
- 27 kap. 29–33 a §§ om karenstid, och
- 28 kap. 7 § 2 om beräkningsunderlag för sjukpenning på fortsättningsnivån.

Vid beräkning av graviditetspenning ska det vid beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten bortses från inkomst av anställning och annat förvärvsarbete till den del summan av dessa inkomster överstiger 7,5 prisbasbelopp. Det ska vid denna beräkning i första hand bortses från inkomst av annat förvärvsarbete.

För hel graviditetspenning motsvarar ersättningsnivån beräkningsunderlaget för sjukpenning på normalnivån enligt 28 kap. 7 § 1 grundat på en sjukpenninggrundande inkomst beräknad enligt första och andra styckena.

12 kap.

25 §

När föräldrapenning ska lämnas på sjukpenningnivån ska ersättningen beräknas enligt bestämmelserna om sjukpenning på normalnivån och sjukpenninggrundande inkomst i 25, 26 och 28 kap., med undantag av bestämmelserna i

- 25 kap. 5 § om bortseende från inkomst av anställning och annat förvärvsarbete överstigande 7,5 prisbasbelopp,
- 26 kap. 19–22 §§ om beräkning i vissa fall,
- 28 kap. 7 § 2 om beräkningsunderlaget för sjukpenning på fortsättningsnivån, och
- 28 kap. 12–18 §§ om arbetstidsberäknad sjukpenning.

27 §

Om en förälders sjukpenninggrundande inkomst har sänkts sedan den tid som avses i 26 kap. 15 § (SGI-skyddad tid för föräldraledighet) har gått ut, ska föräldrapenningen till dess att barnet fyller två år beräknas lägst på grundval av

1. den sjukpenninggrundande inkomst som gällde innan sänkningen skedde, eller
2. den högre inkomst som löneavtal därefter föranleder.

Första stycket gäller all föräldrapenning som lämnas till föräldern, när han eller hon avstår från förvärvsarbete för vård av barn under den tid som anges där.

Skulle den sjukpenninggrundande inkomsten som gällde innan sänkningen skedde ha överstigit 7,5 prisbasbelopp, om inkomsten alltjämt

Skulle den sjukpenninggrundande inkomsten som gällde innan sänkningen skedde ha överstigit 8,0 prisbasbelopp, om inkomsten alltjämt

hade beräknats utan begränsningen i 25 kap. 5 § andra stycket första meningen, tillämpas det beräknings-sätt som anges 26 §.

hade beräknats utan begränsningen i 25 kap. 5 § andra stycket första meningen, tillämpas det beräknings-sätt som anges 26 §.

30 §

Har efter tid som avses i 26 kap. 15 § (SGI-skyddad tid för föräldraledighet) sänkning inte skett av den sjukpenninggrundande inkomst som avses i 25 kap. på grund av att den årliga inkomsten överstiger 7,5 prisbasbelopp, gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 25–29 §§.

Har efter tid som avses i 26 kap. 15 § (SGI-skyddad tid för föräldraledighet) sänkning inte skett av den sjukpenninggrundande inkomst som avses i 25 kap. på grund av att den årliga inkomsten överstiger 8,0 prisbasbelopp, gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 25–29 §§.

13 kap.

33 §³

Tillfällig föräldrapenning beräknas enligt bestämmelserna om sjukpenning på normalnivån och sjukpenninggrundande inkomst i 25–28 kap. samt 34–38 §§ i detta kapitel, dock med undantag av bestämmelserna i

– 25 kap. 5 § om bortseende från inkomst av anställning och annat förvärsarbete överstigande 8,0 prisbasbelopp,

– 27 kap. 27 § och 28 b § första stycket om karensdagar,

– 27 kap. 29–33 a §§ om karenstid, och

– 28 kap. 7 § 2 om beräkningsunderlag för sjukpenning på fortsättningsnivån.

Vid beräkning av tillfällig föräldrapenning ska det vid beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten bortses från inkomst av anställning och annat förvärsarbete till den del summan av dessa inkomster överstiger 7,5 prisbasbelopp. Det ska vid denna beräkning i första hand bortses från inkomst av annat förvärsarbete.

För hel tillfällig föräldrapenning motsvarar ersättningsnivån förälderns beräkningsunderlag för sjukpenning på normalnivån enligt 28 kap. 7 § 1 grundat på en sjukpenninggrundande inkomst beräknad enligt första stycket (beräkningsunderlaget).

För hel tillfällig föräldrapenning motsvarar ersättningsnivån förälderns beräkningsunderlag för sjukpenning på normalnivån enligt 28 kap. 7 § 1 grundat på en sjukpenninggrundande inkomst beräknad enligt första och andra styckena (beräkningsunderlaget).

³ Senaste lydelse 2012:932.

25 kap.**5 §**

När sjukpenninggrundande inkomst beräknas ska inkomst av anställning och inkomst av annat förvärsarbete var för sig beräknas och avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

Vid beräkningen ska det bortses från inkomst av anställning och inkomst av annat förvärsarbete till den del summan av dessa överstiger 7,5 prisbasbelopp. Det ska därvid i första hand bortses från inkomst av annat förvärsarbete.

Vid beräkningen ska det bortses från inkomst av anställning och inkomst av annat förvärsarbete till den del summan av dessa överstiger 8,0 prisbasbelopp. Det ska därvid i första hand bortses från inkomst av annat förvärsarbete.

26 kap.**17 §⁴**

SGI-skydd gäller under tid då den försäkrade inte förvärsarbetar av någon anledning som ger rätt till ersättning i form av

1. sjukpenning,
2. ersättning för arbetsresor i stället för sjukpenning,
3. rehabiliteringsersättning, eller
4. ersättning från arbetsskadeförsäkringen enligt 38–42 kap. som motsvarar ersättning enligt 1–3 eller någon annan jämförbar ekonomisk förmån.

Om det inte finns skäl som talar emot det gäller SGI-skydd också under tid då den försäkrade har ansökt om sådan ersättning som anges i första stycket 1 och väntar på ett slutligt beslut av Försäkeringskassan i ärendet.

Första stycket gäller endast för tid före 65 års ålder.

Första och andra styckena gäller endast för tid före 65 års ålder.

27 §

För en försäkrad som avses i 26 § ska den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas på grundval av lönen närmast före pensionsavgången. Om den försäkrade inte har för avsikt att förvärsarbete i samma omfattning som tidigare, ska den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas på grundval av den inkomst han eller hon kan antas få av arbete som svarar mot arbetsutbudet. Vid beräkningen ska det iaktas att den sjukpenninggrundande inkomsten inte får överstiga 7,5 prisbasbelopp.

Vid beräkningen ska den försäkrades inkomst minskas med tjänstepensionen. Minskningen får dock inte leda till att en försäkrad som är endast

För en försäkrad som avses i 26 § ska den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas på grundval av lönen närmast före pensionsavgången. Om den försäkrade inte har för avsikt att förvärsarbete i samma omfattning som tidigare, ska den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas på grundval av den inkomst han eller hon kan antas få av arbete som svarar mot arbetsutbudet. Vid beräkningen ska det iaktas att den sjukpenninggrundande inkomsten inte får överstiga 8,0 prisbasbelopp.

⁴ Senaste lydelse 2010:1307.

delvis arbetslös får lägre sjukpenninggrundande inkomst än om beräkningen skulle ha gjorts enligt 25 §.

31 §

Omräkningen ska göras med den procentuella förändringen i det allmänna prisläget räknad från det senast fastställda talet för konsumentprisindex jämfört med motsvarande tal tolv månader dessförinnan. En omräkning som innebär en sänkning av den sjukpenninggrundande inkomsten ska inte beaktas.

Den sjukpenninggrundande inkomsten får aldrig fastställas till ett belopp som överstiger 7,5 prisbasbelopp.

Den sjukpenninggrundande inkomsten får aldrig fastställas till ett belopp som överstiger 8,0 prisbasbelopp.

27 kap.

26 §⁵

Som sjukperiod anses tid då en försäkrad

1. i oavbruten följd lider av sjukdom som avses i 2 §,	2. har rätt till sjukpenning enligt 6 §, <i>eller</i>	2. har rätt till sjukpenning enligt 6 §,
3. har rätt till rehabiliteringsersättning enligt 31 kap. 2 och 3 §§.	3. har rätt till rehabiliteringsersättning enligt 31 kap. 2 och 3 §§, <i>eller</i>	3. har rätt till rehabiliteringsersättning enligt 31 kap. 2 och 3 §§, <i>eller</i>
		4. får sjukpenning eller sjukpenning i särskilda fall enligt 112 kap. 2 a §.

Om rätt till sjukpenning för den försäkrade uppkommer i omedelbar avslutning till en period med lön enligt 34 § sjömanslagen (1973:282), en sjuklöneperiod enligt lagen (1991:1047) om sjuklön eller en period när en arbetsgivare för sjömän som avses i sjömanslagen har betalat ut lön vid sjukdom med stöd av sådant kollektivavtal som avses i 56 §, ska sjukperioden enligt denna lag anses omfatta också sådana perioder.

108 kap.

10 §

Om ett sådant interimistiskt beslut som avses i 112 kap. 2 § har fattats och det senare bestäms att ersättning inte ska lämnas eller ska lämnas med lägre belopp föreligger inte skyldighet att betala tillbaka utbetalad ersättning i andra fall än som anges i 2 §.

Om ett sådant interimistiskt beslut som avses i 112 kap. 2 *eller* 2 a §§ har fattats och det senare bestäms att ersättning inte ska lämnas eller ska lämnas med lägre belopp föreligger inte skyldighet att betala tillbaka utbetalad ersättning i andra fall än som anges i 2 §.

När det gäller assistansersättning föreligger dock, utöver det som anges i 2 §, återbetalningsskyldighet för ersättning som inte har använts för köp av personlig assistans eller för kostnader för personliga assistenter.

⁵ Senaste lydelse 2010:343.

110 kap.Sjukpenning och sjukpenning i särskilda fall**13 a §**

Ett ärende om sjukpenning eller sjukpenning i särskilda fall får inte avgöras till den försäkrades nackdel utan att den försäkrade har under rättats om innehållet i det kommande beslutet och fått tillfälle att inom en bestämd tid yttra sig över det.

Ett ärende får dock avgöras utan att den försäkrade underrättas om det kommande beslutet om det är uppenbart att han eller hon inte kan komma in med uppgifter som kan påverka avgörandet.

112 kap.**2 a §**

För tid till dess att ett ärende om sjukpenning eller sjukpenning i särskilda fall har avgjorts slutligt får Försäkringskassan trots 2 § besluta om sådan ersättning, om

1. den försäkrade begär sjukpenning eller sjukpenning i särskilda fall i anslutning till en sjukperiod som har pågått i minst 15 dagar,

2. sjukpenning eller sjukpenning i särskilda fall har lämnats tidigare i sjukperioden, och

3. det saknas skäl som talar emot det.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018 i fråga om 26 kap. 17 §, 27 kap. 26 §, 108 kap. 10 §, 110 kap. 13 a § och 112 kap. 2 a § samt i övrigt den 1 juli 2018.

2. Bestämmelserna i 110 kap. 13 a § och 112 kap. 2 a § ska tillämpas första gången vid en begäran om sjukpenning eller sjukpenning i särskilda fall som har kommit in till Försäkringskassan den 1 januari 2018 eller därefter och som avser tid efter ikraftträdandet.

3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om förmåner som avser tid före ikraftträdandet.

2 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken
dels att nuvarande 30 kap. 6 § ska betecknas 30 kap. 6 a §,
dels att 30 kap. 1 §, 35 kap. 18 och 19 §§ och 110 kap. 21 och 55 §§ ska ha
 följande lydelse,
dels att det ska införas en ny paragraf, 30 kap. 6 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

30 kap.

1 §

I detta kapitel finns *allmänna* bestämmelser om rehabilitering i 2–11 §§.

Vidare finns bestämmelser om rehabiliteringsplan i 12–14 §§.

I detta kapitel finns bestämmelser om rehabilitering i 2–14 §§.

6 §

Om det kan antas att den försäkrades arbetsförmåga kommer att vara nedsatt på grund av sjukdom under minst 60 dagar ska arbetsgivaren senast den dag när den försäkrades arbetsförmåga har varit nedsatt under 30 dagar ha upprättat en plan för återgång i arbete. Om det har antagits att den försäkrades arbetsförmåga inte kommer att vara nedsatt under minst 60 dagar och det senare framkommer att nedsättningen kan antas komma att fortgå under minst 60 dagar ska dock en sådan plan omgående upprättas.

En plan för återgång i arbete behöver inte upprättas om det med hänsyn till den försäkrades hälsotillstånd klart framgår att den försäkrade inte kan återgå i arbete. Om hälsotillståndet senare förbättras ska dock en plan omgående upprättas. Planen ska i den utsträckning som det är möjligt upprättas i samråd med den försäkrade.

Arbetsgivaren ska fortlöpande se till att planen för återgång i arbete följs och att det vid behov görs ändringar i den.

35 kap.**18 §¹**

Garantinivån för hel sjukersättning från och med den månad då den försäkrade fyller 30 år motsvarar för år räknat 2,45 prisbasbelopp.

Garantinivån för hel sjukersättning från och med den månad då den försäkrade fyller 30 år motsvarar för år räknat 2,53 prisbasbelopp.

19 §²

Garantinivån för hel sjukersättning till och med månaden före den månad då den försäkrade fyller 30 år samt för hel aktivitetsersättning motsvarar för år räknat

– 2,15 prisbasbelopp till och med månaden före den månad då den försäkrade fyller 21 år,

– 2,20 prisbasbelopp från och med den månad då den försäkrade fyller 21 år till och med månaden före den månad då han eller hon fyller 23 år,

– 2,25 prisbasbelopp från och med den månad då den försäkrade fyller 23 år till och med månaden före den månad då han eller hon fyller 25 år,

– 2,30 prisbasbelopp från och med den månad då den försäkrade fyller 25 år till och med månaden före den månad då han eller hon fyller 27 år,

– 2,35 prisbasbelopp från och med den månad då den försäkrade fyller 27 år till och med månaden före den månad då han eller hon fyller 29 år, samt

– 2,40 prisbasbelopp från och med den månad då den försäkrade fyller 29 år till och med månaden före den månad då han eller hon fyller 30 år.

– 2,23 prisbasbelopp till och med månaden före den månad då den försäkrade fyller 21 år,

– 2,28 prisbasbelopp från och med den månad då den försäkrade fyller 21 år till och med månaden före den månad då han eller hon fyller 23 år,

– 2,33 prisbasbelopp från och med den månad då den försäkrade fyller 23 år till och med månaden före den månad då han eller hon fyller 25 år,

– 2,38 prisbasbelopp från och med den månad då den försäkrade fyller 25 år till och med månaden före den månad då han eller hon fyller 27 år,

– 2,43 prisbasbelopp från och med den månad då den försäkrade fyller 27 år till och med månaden före den månad då han eller hon fyller 29 år, samt

– 2,48 prisbasbelopp från och med den månad då den försäkrade fyller 29 år till och med månaden före den månad då han eller hon fyller 30 år.

110 kap.**21 §**

När det gäller sjukpenning ska den försäkrade, om Försäkringskassan begär det, ge in *följande handlingar*:

1. En skriftlig särskild försäkran avseende nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom. Den särskilda försäkran ska innehålla en utförligare beskrivning av den för-

När det gäller sjukpenning ska den försäkrade, om Försäkringskassan begär det, ge in *en* skriftlig särskild försäkran avseende nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom. Den särskilda försäkran ska innehålla en utförligare beskrivning av den försäkrades arbetsuppgifter och egna bedömning av arbets-

¹ Senaste lydelse 2016:1293.

² Senaste lydelse 2016:1293.

säkrades arbetsuppgifter och egna bedömning av arbetsförmågan än det som har uppgetts i ansökan. Uppgifterna i den särskilda försäkran ska lämnas på heder och samvete.

2. Ett utlåtande av arbetsgivaren. I utlåtandet ska det anges vilka möjligheter som finns att ta till vara den försäkrades arbetsförmåga inom arbetsgivarens verksamhet efter åtgärder som avses i 30 kap.

förmågan än det som har uppgetts i ansökan. Uppgifterna i den särskilda försäkran ska lämnas på heder och samvete.

55 §

Sjukpenning får dras in eller sättas ned, om den som är berättigad till ersättningen underlåter att

1. styrka nedsättning av arbetsförmågan genom läkarintyg inom föreskriven tid,

2. ge in en sådan särskild försäkran som avses i 21 § 1, *eller*

3. ge in ett utlåtande av arbetsgivaren enligt 21 § 2.

1. styrka nedsättning av arbetsförmågan genom läkarintyg inom föreskriven tid, *eller*

2. ge in en sådan särskild försäkran som avses i 21 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018.

2. Den nya bestämmelsen i 30 kap. 6 § ska tillämpas även i fråga om försäkrade vars arbetsförmåga den 30 juni 2018 har varit nedsatt under minst 60 dagar eller kan antas komma att vara nedsatt under minst 60 dagar räknat från och med dagen då arbetsförmågan blev nedsatt. En plan för återgång i arbete ska då ha upprättats senast den 30 september 2018.

3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om sjukersättning och aktivitetsersättning som avser tid före ikraftträdandet.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön

Häri genom föreskrivs att 23 § lagen (1991:1047) om sjuklön ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Ersättning enligt 20 § lämnas med skäligt belopp, dock med högst ett belopp som för dag utgör en trehundra- och sextiofemtedel av 80 procent av en sjukpenninggrundande inkomst som uppgår till 7,5 prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken.

Föreslagen lydelse

23 §⁸

Ersättning enligt 20 § lämnas med skäligt belopp, dock med högst ett belopp som för dag utgör en trehundra- och sextiofemtedel av 80 procent av en sjukpenninggrundande inkomst som uppgår till 8,0 prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om ersättning som avser tid före ikraftträdandet.

⁸ Senaste lydelse 2011:1073.